

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 4 OKTOBER 2008

FULLT ÖS PÅ VÄLLINGE

När Sverige
brann

MUST om
vapenreglerna

Dragkamp
om nya pengar

Försvarsmakten måste göra en rejäl omprövning

FOTO: ANDERS KÄMPE

VÄLKOMNA TILLBAKA till en ny säsong i hemvärvnet. Jag hoppas att ni alla haft en trevlig och avkopplande sommarledighet.

Under sensommaren och nu, tidig höst har försvarsdebatten åter tagit fart. Det är bra att försvaret äntligen debatteras. Mycket av vårens debatt kulminerade i den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningens rapport den 13 juni. Rapporten har tidigare behandlats på vår hemsida och även i tidningens nättupplaga.

Ur beredningens rapport vill jag lyfta fram och kommentera några saker i ett hemvärnsperspektiv.

Generellt kan sägas att Försvarsberedningen har "förhållit" sig till hemvärvnet – de nationella skyddsstyrkorna, NS, med mycket välvilliga förtecken. Användningen av positiva värdeord är frekvent. Vid beredningens presskonferens den 13 juni var superlativerna från i stort sett samtliga ledamöter talrika.

Försvarsberedningens rapport ger därmed FM en möjlighet att göra ett rejält omtag i denna fråga och utveckla hemvärnsförbanden i enlighet med rapportens tankar och innehåll, som beskrivs nedan.

INOM BEGREPPET insatsorganisation gör beredningen en distinktion mellan insatsförbanden och de nationella skyddsstyrkorna. Tillsammans bildar dessa två storheter insatsorganisationen. Detta resonemang öppnar för att nationella skyddsstyrkorna kan ha ett eget anpassat regelverk. Detta är av central betydelse och kan omfatta beredskap, tjänstgöring etcetera.

Försvarsberedningen är mycket tydlig med att det ska ske en utveckling av de nationella skyddsstyrkorna. Ansvaret och de områden som styrkorna verkar inom ska utökas. Kvalitén i nationella skyddsstyrkor ska höjas. Systemet för tjänstgöring och därmed kopplade förmåner ska reformeras.

Nationella skyddsstyrkor ska finnas med stor spridning över landet, de ska ha en egen rörlighet så att de kan klara av större områden. Vidare är de nationella uppgifterna i hela spektrat fred – kris – krig dimensionerande för vårt arbete. Förmågan till samverkan med den civila krisberedskapen ska ökas.

Det ligger i sakens natur att ökad kvalité kostar mer pengar. Att hantera det inom den ram som NS har i dag är inte möjligt, inte ens om antalet bataljoner halveras. Extra medel för högkvalitativ övnings-

verksamhet måste således tillföras jämfört med i dag.

Sammantaget bedöms beredningens rapport vara ett relativt stort steg framåt för hemvärvnet och dess verksamhet. Diskussionen har påvisat behovet och betydelsen av små, enkla, billiga, kostnadseffektiva, spridda enheter som med kort varsel kan genomföra olika typer av insatser såväl militära som civila. Det skulle inte heller vara förvånande om de analyser som görs efter kriget i Georgien också kommer att bekräfta detta behov.

FÖRVÄNANDE är dock de påståenden som flera prominenta försvarsprofiler gör, att Sverige med kort varsel endast skulle ha något tusental soldater att ställa upp. I dessa frågor har man som vanligt "glömt" hemvärvnet. Här finns omkring 30 000 utrustade och välutbildade soldater som om de bara är i landet jag vågar garantera är på plats inom 6 timmar – *glöm inte det!*

Jag vill också understryka att det är tydligt att hemvärvnet – nationella skyddsstyrkorna är en resurs som bör ingå i den nationella territoriella "basplattan". Att med kort varsel kunna lösa uppgifter inom spektrat skydda och bevakar samhällskritisk infrastruktur är helt nödvändigt och mängden objekt såväl militära som civila som kan behöva skyddas uthålligt, vid en än så liten hothöjning, är betydande.

I skrivande stund har regeringen meddelat att det inte för närvarande blir några nedskärningar i grundorganisationen. Det innebär bland annat att en halvering av hemvärvnet och därmed sammanhängande reducering av antalet utbildningsgrupper inte kommer att föreläggas riksdagen just nu.

BEROENDE PÅ vilka planeringsanvisningar och planeringsekonomi som Försvarsmakten får, kommer dessa frågor att åter aktualiseras i samband med att FM lämnar underlag till den inriktningsproposition som regeringen förväntas komma med i början av 2009. Jag vill i detta sammanhang tydligt deklarera att *alla hemvärnssoldater i dag har en plats i morgondagens hemvärnsorganisation – och du behövs!*

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Hemvärvnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 4 OKTOBER 2008. ÅRGÅNG 68

BESÖKSADDRESS

Banérsgatan 62, Stockholm

POSTADRESS

Tidningen Hemvärvnet

107 85 Stockholm

Tel: 08-788 75 00

Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör

och ansvarig utgivare:

Ulf Ivarsson

Tel: 08-788 97 38

E-post:

hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Reporter: Therese Åkerstedt (tjl)

Vik. reporter: Per Lunqe

Tel: 08-788 95 81

E-post: per.lunqe@live.se

Redaktionsassistent:

Pia-Lena Jansson

Tel: 08-788 97 15

E-post:

pia-lena.jansson@mil.se

Grafisk form och layout:

Barbro Forsberg Grafisk form
barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION

Helår/5 nummer: 100:-

Postgiro: 456177-5

Utländsprenumeration: 200:-

ANNONSBOKNING:

NEWS FACTORY
News Factory
Patric Vedin
Tel: 08-587 86 535

E-post:

patric.vedin@newsfactory.se

UTGIVNINGSSPLAN

Nummer	Manusstopp	Utkommer
5-6	20/10	5/12
1/2009	14/1	27/2

TS-kontrollerad upplaga 2007:
33 200 ex

Tryck: Color Print Sweden, 2008

För icke beställt material
ansvaras inte. Författarna till
insända artiklar förutsätts
godkänna att texter och bilder
läggs ut på tidningens hemsida.

5-18 NYHETER

5 MUST förklarar sig

Det är inte vapenreglerna det är fel på utan tillämpningen.

9 Krigets krav ska styra

Försvarsberedningens rapport tolkas av rådet som att politikerna kräver krigsduglighet.

12 Tekniken avlastar i bevakningen

Med smart teknisk utrustning kan även en hvgrupp övervaka objekt med hög effekt.

15 Intern kamp om pengarna

Hårda förhandlingar bakom kulisserna för att klara hv-ekonomin.

19 Fjorton år på Fyn

Ringe på Fyn är sommartid en populär samlingsplats för soldater från flera europeiska länder och Borås hemvärnskompani.

20 Ungdomstävlingen

Trots höga odds sjönk Skaraborg ner i resultatlistan. Dalarna överraskade.

24 Blodigt i Enköping

I markörtället kokas blodsurrogat. Här ska ordnas lite jäklar anamma.

26 Veckorna när Sverige brann

Tidningen tog motorcykeln till Hassela för att pejla stämningen bland de frivilliga skogsbrandsbekämparna.

33 BohusDal övar fräsigt

Fem timmar i buss gör inget när man får uppleva löjtnant Knutssons instinktivskytte.

36 Inga skott i ryggen

Hemvärvnets befäl får en ypperlig ledarutbildning.

38 Smakprov på det militära

Jennie Friman från Eksjö kände sig "manlig" när hon fått på sig uniformen.

40 Lite och i rätt ordning

En ny syn på våldsanvändningen präglar skyddsvaktsutbildningen. Det har vi bland annat Odd Lind att tacka för.

42 Skofiasco i Nijmegen

Marschsko m 90 höll inte måttet.

44 Jacka in i systemen

Överblivna datorer står och samlar damm. Nu måste hemvärvnet in i matchen.

45 Upplandskåren sjöng i Tjeckien

46 Första batpastorerna utbildade

Andens män och kvinnor enades om att de måste bära pistol.

47 Kultur

48 Debatt

52 Stefan Hedlund kommenterar

Svensk försvarspolitik är ohederlig.

Dalarna gladdes åt att hamna bland de elva bästa i ungdomstävlingen.

FOTO: ANDERS KÄMPE

TIDNINGEN HEMVÄRVNET PÅ INTERNET: www.tidningenhemvart.net.se

Tystnaden kring nationella försvaret bruten

FOTO: ANDERS KÄMPE

FÖRFATTARNA till Försvarsmaktens perspektivplan ville avskaffa värnplikten och negligerade märkt nog konsekvenserna för hemvänet, alltså döden genom stryppning av personaltillförseln. De trodde kanske inte ens att dråpslaget skulle märkas. I själva verket utlöste det en lavin.

OROLIGA försvarsvänner landet runt kontaktade sina politiker och övertygade dem om att botten för värnplikt och nationellt försvar nu är nådd. Försvarsberedningens ledamöter lyssnade på sina väljare och drog därefter den nödvändiga slutsatsen: Hemvänet måste räddas.

MEDBORGARNA vill helt enkelt att hela Sverige ska försvaras och då räcker det inte med en visserligen vass, men numerärt obetydlig utlandsstyrka. Opinionen kommer alltså på ett oväntat sätt att hjälpa ÖB att tvinga pendeln tillbaka till det "både och" han vill ha men inte orkar genomföra ensam. Efterfrågan på det frivilliga försvaret minskade inte direkt av sommarens skogsbränder. Nervösa kommunalråd och

räddningschefer gillar inte utsikten att bli av med sin billiga krisreserv.

Folk och Försvar har de senaste åren inte alls gjort skäl för sitt stolta namn. Nu visade F&F att de trots allt är känsliga för stämningarna genom att bjuda in Johan Tunberger att kommentera försvarsberedningens rapport. Tunberger tillhör den krets intellektuella som gått hårdast emot "det slagordsbaserade försvaret" och det militärindustriella komplexet som håller på att – med Tunbergers egen formulering – göra det strategiska misstaget att döda sitt värddjur.

I DENNA TIDNING har vi i åratal intervjuat debattörer och forskare som inte hyllat de officiella doktrinerna. Vi håller ständigt spalterna öppna för kritiska inlägg. På så vis har tidningen hjälpt till att hålla folkförsvarstanken vid liv och nagelfara alltför naiva säkerhetspolitiska idéer. Nu har verkligheten hunnit ikapp. Rysslands inmarsch i Georgien bröt definitivt tystnaden kring det nationella försvaret.

ULF IVARSSON
Chefredaktör

ÅRETS MEST UTSKÄLLDA ANNONS

Här vågar vi bara visa en del av annonsen i nr 1/08 för vår nättidning.

OBS! Personerna på bilden har inget i hemvänet att göra.

Reklambyrå: Anders Kämpe. Tack till Jonas Bond, Helena Onatopp, Linus & Stina, Mattö, konveraassistent & terrorist och tack till 1:e assistent Q.

Vi ville bara berätta att vi också publicerar nyheter i vår nättidning www.tidningenhemvarnet.se

Där kan du vidare läsa:

- *Tidigare nummer*
(från 1999 och framåt)
- *Följa debatten.*

I vår mediaskola, som är specialskriven för dig som arbetar med publicitet i hemvänet kan du lära dig mer om:

- *Presstjänst*
- *Digitalfoto*
- *Upphovsrätt*
- *Tryckfrihet*
- *Juridiken kring webbtidningar.*

Redaktionen

MUST OM VAPENREGLERNA:

- Vi vill göra det så enkelt som möjligt

De regler som omgärdar vapenhanteringen försvårar inte hemvärnets övningar. Det finns vettiga sätt att tillämpa dem på, säger Peter Bengtsson, chef för säkerhetsskyddssektionen på MUST.

■ Utbildningsgruppchefer och övningsledare uttrycker missnöje med vad de uppfattar som snåriga vapenregler från MUST (Hemvärnstdingen 2/2008). Nu svarar Peter Bengtsson och han menar att det inte existerar någon konflikt. Handböckerna som MUST har gett ut bygger på lagar och förordningar som tillkom efter stölderna ur Försvarsmaktens förråd i början av 1990-talet och som MUST inte kan gå ifrån. Det handlar i stället om rutiner.

MOBILA KASSUNER

– Jag inser vikten av hemvänet och har förståelse för att det ska kunna verka över hela landet i Sverige, säger Peter Bengtsson.

Men om nio utbildningsgrupper läggs ned kommer avstånden mellan vapen och övningsterräng att öka. Tio till 15 mil tur och retur för att hämta vapen före ett utbildningspass och lika långt efter passet för att lämna dem kan bli verklighet, alltså 60 mils körning för en lördagsövning. Detta är inte lockande för en övningsledare.

– Vi vill inte hindra verksamheten men regelverket är till för att vi inte ska bli av med några vapen. Jag ser att det är ett problem du beskriver, men jag är inte säker på att det är reglerna som är orsaken och det är detta

Peter Bengtsson inser vikten av ett hemvärn över hela landet. Men vapen ska inte försvinna.

vi ska titta på i arbetsgruppen.

Peter Bengtsson lanserar en pragmatisk lösning:

– En lösning speciellt för Norrland och Gotland kan vara att vapen som ska användas under en övning förvaras i en mobil kassun.

De hot som reglerna är till för att möta kommer till stor del från grov och gränsöverskridande brottslighet.

– Inom säkerhetstjänsten tittar vi på fem huvudhot. De är hot från främmande underrättelseverksamhet, hot relaterade till terrorism, kriminalitet, subversion och sabotage. Hoten överlappar varandra. Hemvänetts vapen är intressanta för kriminella och möjliga terrorister, säger Peter Bengtsson.

FAKTA

De grundläggande reglerna finns i Förordningen (SFS 1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen och med denna förordning som grund FFS 2007:1 och FIB 2007:3 utfärdade av Försvarsmakten. En del av rutinerna för vapenförvaring är uppställda av rikshemvärnsstabben, vissa fall med stöd av MUST.

KOLL PÅ KRIMINALITETEN

Hur har hoten utvecklats de senaste fem åren?

– Sammantaget mot Försvarsmakten har de inte ändrats. När det gäller kriminalitet så har vi täppt till ganska bra på vapen och ammunition. Hotet är lika stort men en förövares förmåga att lyckas har gått ner.

Du kan ta det lugnt med andra ord?

annan orsak till att vapen kommer på avvägar varit ytterst ovanliga. Inom Försvarsmakten var det på samma sätt fram till 1990-talet.

– Då inträffade ett trendbrott. Vapen och ammunition i stor mängd började försvinna och regeringen beslutade att skärpa bestämmelserna, det vill säga SFS 1996:31.

SÄKERHETSPRÖVNING

Befäl inom hemvänet menar att de har kännedom om hemvärnssoldaterna och om de är lämpliga att handskas med vapen eller inte. Detta filtrerar bort potentiella missdådare. Det sista en chef i hemvänet vill vara med om är att vapnen kommer i örätta händer.

– Om vi tittar på hemvänet så gör den rekryterande chefen en säkerhetsprövning genom samtal med personen som söker. Referenser tas och på mindre orter finns det ofta god lokal-kändom. Vi gör också en säkerhetsprövning bland annat med hjälp av kontroll i polisens belastningsregister.

– Vi läser väldigt mycket domar och kan utifrån dessa se vilka som uppenbart är olämpliga. Men det är alltid en riskfaktor i att rekrytera personal som ska ha tillgång till vapen, säger Peter Bengtsson.

TEXT & FOTO:
PER LUNQE

Norska hemvänet släms

■ Våra bröder i väst får mindre numerär. Efter beslut i norska stortinget kommer en reducering av heimevernet att genomföras 2009–2012. Kvar av heimevernet blir 45 000 soldater mot dagens 50 000.

Dessutom sker en organisatorisk förändring rum som

innebär att ett antal distrikts slås samman.

Kvar står heimevernets uppgift:

– Det är vi som har huvudsavaret för att försvara territoriet, säger Bernt Iver Brovold, generalinspektör för heimevernet.

Statsbudgeten ger andrum för volymen

Regeringens besked i budgetproppen 22 september om 60 bataljoner ger ett välkommet andrum.

■ Ett hemvärv med 60 bataljoner som i dag eller bara 30? 30 000 man eller 16 000? 22 eller 13 utbildningsgrupper? Soldater som muckat från yrkesförsvaret eller direktutbildning för hemvärvet?

Frågorna hopar sig och just nu är det ingen som vet det slutliga svaret på någon av dem. Försvarsmakten vill krympa hemvärvet till 30 bataljoner och 16 000 soldater.

Från början var detta ett avlägsset mål i en framtidsstudie, men på grund av den ekonomiska panik som skapades av regeringens nedskärningar i våras bestämde FM i sina "allmänna planeringsförutsättningar" i somras att den nya organisationen skulle intas successivt från 2010, en process som politikerna nu alltså stoppat.

STÖRRE CHANSER

Efter Rysslands inmarsch i Georgien ska försvarsberedningens omvärldsanalys göras om vilket betyder att försvars-

propositionen flyttas från december till vårriksdagen och därmed också beslutet om utbildningsgrupperna. Tar man bort de nio grupperna är en halvering av hemvärvet ofrånkomlig. Stalltipset för dagen är att inga kommer att läggas ned. 60 bataljoner kräver alla existerande plattformar. Och eftersom allianspartierna sagt att de inte ska minska antalet förband ökar chanserna ytterligare att de uppekade grupperna överlever försvarsbeslutet 2009.

– Det är dock för tidigt att korka upp champagnen, vi kan inte känna oss säkra förrän talmannen slagit klubban i bordet, säger en person med insyn.

HAR SVÄNGT

Det har vidare gått upp för staberna i Stockholm att direktutbildning är nödvändig. En uppskattning som gjorts pekar på att det skulle kosta 40–50 miljoner kronor att skaka fram 800 soldater årligen.

Internt i högvärteret har

inställningen alltså svängt, dock för sent för att få i gång GSU för hemvärvet redan nästa år. Hemvärvet har också svårt att göra sig gällande i avvägningarna.

– Alla inser att direktutbildningen behövs, men ingen vill betala, säger en källa i högvärteret till Tidningen Hemvärvet.

Men direktutbildning är inte Försvarsmaktens ensak. Politikerna vill säkert ha ett ord med i laget och har de sagt A, 60 bataljoner, gäller även B, direktutbildning, annars får de inte hemvärv över hela landet som partierna är överens om.

Läget för rekryteringen till hemvärvet kan ljusna om riksdagen köper (s) förslag om att utbilda 10–15 000 värnpliktiga.

Både Norge och Danmark har nyligen valt att behålla hemvärv, som i förhållande till respektive folkmängd är betydligt större än det svenska kan bli när röken skingrats i volymfrågan.

ULF IVARSSON

PER LUNQE

Värnpliktiga gillar hemvärvet

■ I Försvarsmaktens årliga attitydundersökning bland värnpliktiga svarar drygt elva procent att de tänker söka sig till hemvärvet.

Undersökningen omfattar 7060 värnpliktiga som svarat på frågor om sin tjänstgöring i försvaret, vad den betyder för dem och försvarets roll i samhället och världen. Förutom de elva procent som är intresserade har tre procent redan sökt tjänst i hemvärvet.

Det betyder för hemvärvets personalförsörjning att 200 värnpliktiga är på väg in i någon bataljon. Potentiellt ligger antalet på 800.

– Siffrorna i undersökningen ligger stabilt jämfört med tidigare år. Antalet intresserade brukar ligga runt 15 procent, säger Thomas Johansson, chef för rikshemvärvensavdelningen.

Kravet är tuffare på förbanden. Sune Ullestads, informationschef på rikshemvärvensavdelningen:

– Förbandscheferna har ett krav att förse hemvärvet med 20 procent av värnpliktiga som genomfört termin två och är godkända.

Hemvärvet övar vid Öresundsbron

■ Hemvärvet har tillsammans med P7 och LV 6 övats i skydd av vår fasta förbindelse med Danmark, Öresundsbron. Ribban för övningen låg högt. Övningsledningen spelade med att en oljetanker sprängts på oklart sätt. Hemvärvet och övriga övade under fredsbetingelser:

– De militära resurserna ställdes till samhällets förfogande, säger Selma Sedelius, informationschef på garnisonen i Halmstad.

Övningen spelade vidare med ett hot som kommer från svensk och dansk närvär i utlandsmis-

Hemvärvet skyddar Öresundsbron tillsammans med pansar och luftvärn.

sion. Samtidigt som hemvärvssoldaterna vaktade bron pågick i spelet demonstrationer och upplöpp i Malmö och Köpenhamn.

FÖRBÄTTRA SAMVERKAN

Ett av syftena med övningen var att slipa på samverkan mellan militära enheter, polis, länsstyrelse och övriga berörda myndigheter som förväntas agera när en olycka eller ett riktat terrorattentat inträffar av det slag som övningsledningen spelade med.

TEXT: PER LUNQE

FOTO: GÖRAN OLSSON

Rapportera när du kommer hem

■ Många hemvärnssoldater tjänstgör i fredsstyrkorna utomlands, men det finns inga samlade uppgifter om vilka de är eller ens antalet.

Rikshemvärnsavdelningen behöver få grepp om siffrorna eftersom det är av betydelse att känna till omfattningen av denna dubbla insats för Sverige.

– Vi behöver fakta för att komma vidare i hur vi ska förändra antagningen till internationell tjänst så att även hemvärnsbakgrundens värderas i ansökningen, säger örlogskapten Joe Wilhelmsson på rikshemvärnsavdelningen.

Från rörelsens sida har man i många år krävt ett tillägg på Swedints blankett där man kan ange om man är med i hemvärvnet. På riks-hemvärnstimingen 2005 lovade dåvarande insatschefen Jan Jonsson att även detta ska räknas som merit.

Från och med i våras är Swedints nya elektroniska blankett utformad med hänsyn till detta. Men rutinen ska vara att hvsoldaten läter en skriftlig ansökan gå via sin utbildningsgrupp.

– Genom tidningen Hemvärnet vävdar vi nu om att soldaten som kommer hem rapporterar till sin utbildningsgrupp. Det är ett bra sätt att kartlägga omsättningen mellan hemvärn och utlandsstyrkor utan att sekretessen kommer i fara, säger Joe Wilhelmsson.

Tummen upp för ungdomsutbildningen

Tre försök med ungdomsutbildning för ungdomar genomförs i Skåne, KRAM och BohusDal under 2008. Nu utvärderas dessa försök och kurscheferna ser fram mot fortsättning nästa år.

■ Försöksutbildningarna i de tre varianterna innehöll samma paket och målen för elevernas kunskaper och förmågor efter avslutad utbildning var densamma. Utbildningsblocken vapen-tjänst, skyddsvakt och strid var gemensamma och tidsomfattningen var satt till 170 timmar.

Medan kursen i BohusDal genomförs under nio helger, delade Skånska gruppen upp den i två block om två veckor. I KRAM utbildades ungdomarna i ett sammanhängande block om fyra veckor.

BRA FÖR KAMRATANDAN

Cai Wendel på KRAM är nöjd med upplägget tre veckor i ett block.

– Vi använder tiden bättre på det här sättet. Det blir inte så mycket tid för att eleverna ska ansluta och åka hem. Vi har haft ganska mycket kvällstjänst och elevgruppen svetsas samman på ett bra sätt när utbildningen är sammanhängande, säger han.

Efter avslutad kurs, har du levererat dugliga soldater till hemvärnsförbanden?

– Det är mitt jobb att få soldater till förbanden och jag är övertygad om att mina elever fungerar bra i dom.

Har eleverna tillräckliga för-kunskaper från ungdomsverksamheten?

Mot nya mål.

FOTO: ANDERS KÄMPE

– Den verksamheten har fått ett nytt mål. Om försöken permanentas vet ungdomsledarna att ribban höjs. Dom får större krav på sig.

Daniel Högberg på Bohus-Dalgruppen ser såväl fördelar som nackdelar med gruppens nio helger som ännu pågår:

– Det är lättare för elever som har familj och jobb att vara med i detta upplägg. Däremot de som studerar kanske hade svårt i början av året att förutse tidsåtgång för studierna i slutet av året vilket kan innebära en konflikt, säger han.

Niohelgersutbildningen innebär enligt Daniel Högberg inga pedagogiska skillnader jämfört med fyra veckor i ett block:

– Mina elever har inga brister i kunskapsinlärningen. Det som

skiljer mot fyra veckor är att vi inte kan ta ut lika mycket tid. Det blir 170 timmar mot kanske 200 för fyra veckorsvarianten.

Daniel Högberg kommer att leverera soldater som kan agera i stridspar och ta order av gruppchef.

I Skåne är Per Bendegard nöjd med elevmaterialet han fick:

– De är förvånansvärt bra. Mycket duktigare än vi trodde. De är riktigt duktiga skyttar, säger han.

Dock ser han att ungdomsverksamheten kan lägga ribban högre på sambandstjänst och sjukvård.

– Kanske ska vi ha någon form av utbildningskontroll innan de kommer hit.

PER LUNQE

Lottorna blir Svenska Lottakåren

■ Sveriges största kvinnliga försvarsorganisation byter nu namn till Svenska Lottakåren. I samband med en ny grafisk profil och en ny logotyp blir organisationens namn i skrift Svenska Lottakåren. Ett namn som återspeglar alla de enheter

organisationen är uppbyggd av, lottakårenna.

– I allt väsentligt talar man om vår organisation som lottakåren, både med den lokala anknytningen och med den mer övergripande betoningen. Den nya logotypen signalerar den

gemensamma grund vi alla står på, nämligen lottakåren. Det är de enskilda lottakårenna som snabbt och uthålligt stärker samhällets krisberedskap, säger riks-lottachef Elisabeth Falkemo.

I den nya logotypen har

SLK-emblemet, som funnits med organisationen sedan starten 1924, fått en tydlig plats och bokstäverna SLK får nu den färgade betydelsen Svenska Lottakåren.

PER LUNQE

BohusDal har fart på rekryteringen

■ Rekryteringen i Bohusdal-gruppen har tagit fart efter en målmedveten satsning av major Jan-Olov Fridh och bataljonernas rekryteringsråd. En insatspluton är i princip helt nyrekryterad sedan i våras. Många nya från SBK, SRK och övriga frivilligorganisationer är på väg in i förbanden.

Ungdomsavdelningar nystartas. Dalslands ungdomsavdelning är mer än tredubblad som ett exempel.

– Men vi har problem med att få ungdomsledare, säger Jan-Olov Fridh.

ÖVERFLYGNING OCH MC-GRUPP

Många unga vill gå tre månaders utbildning. I Dalsland gör bara 14 värnplikten i år.

BohusDalgruppen har deltagit i ett halvdussin marknader och gått med stridspar i köpcentran.

Gruppen har startat "BohusDalgruppens vingar". Det är en flyggrupp som visar upp sig genom enkel överflygning och formation. På marken kör mcgruppen "BohusDalgruppens lejon".

Rekryteringen i BohusDal sker med alla upptänkliga medel.

FOTO: ULF IVARSSON

– Vi ringer och ringer till personer på listor från pliktverket. Även till dem som inte varit aktiva på länge och har faktiskt fått tillbaka en del,

säger Jan-Olov Fridh.

Gruppen underhåller och startar nya hemsidor. Har tagit fram en egen affisch och folder. Annonserat i samband med

övningar på olika orter. Deltagit i information på P4 och T2 till värnpliktiga och NBG.

Dricksvatten fråga för hemvärvet

■ Hemvärvet spelar en viktig roll när inget kommer ur kranarna. Tilltron bland kommuners V/A-tjänstemän är stor till hemvärvets stöd då vatten av någon anledning inte kan distribueras den traditionella vägen. Det visar Riksrevisionens rapport om dricksvattenförsörjning och beredskap.

Fördelen med militär personal vid kriser då traditionell dricksvattendistribution är utslagen är, skriver Riksrevisionen, att de har en stark ledningsstruktur och korta insatstider. Distribution av nödvatten, till exempel buteljerat vatten, ses av hemvärvet som en naturlig del av det stöd som ges till samhället vid kriser och svåra olyckor.

Hemvärvets förstärkningspersonal finns i dag över hela landet och har god lokalkändedom. Det går även, vilket Riksrevisionen noterat, att flytta grupper ur hemvärvet i olika landsändar.

Riksrevisionen nämner också de frivilliga resursgrupperna och påpekar att deras medverkan innebär kostnader för de kommuner som berörs, vilket inte är fallet med hemvärvet.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Försunnen kvinna hittad

■ Den 68-åriga kvinnan från Hammarö i Värmland som var försunnen i skogarna utanför Karlstad hittades efter två dygn sökande av hemvärvsmän.

Kvinnan var efter omständigheterna vid vigör efter dygngen i skogarna. Hon lider av demens och försvann efter att hon lämnats av sin man vid Karlstads golfklubb.

– 30 hemvärvsmän deltog i eftersöket med Håkan Lundgren som MIC, säger Örebro-Värmlandsgruppens chef Anders Domhagen.

Håkan Lundgren organiserade sin trupp i tremannapatruller. Hundförare ingick i truppen i den oländiga terrängen. MC-ordonnanser sökte av vägar.

Förtroendet för FM på nedgång

■ Försvarsmakten har gjort en undersökning av allmänhetens förtroende.

Förtroendet går ner något från förra undersökningen i februari och ligger i nivå med 2004 års försvarsbeslut. 36 procent av de tillfrågade har i april förtroende för Försvarsmakten.

I huvudsak bygger graden av förtroende på medias rapportering. 42 procent är negativa till påståendet "Jag får en positiv bild av Försvarsmakten i media (press, radio och TV)" medan endast 21 procent är positiva.

Den fråga i media som mest påverkar attityderna är "Ekonomi/neddragningar i allmänhet inom Försvarsmakten".

Krigsdugliga förband krävs

Partierna efterfrågar ett kvalificerat hemvärvn, men det innebär inte att man vill ta död på den nuvarande organisationen. Både vanliga kompanier och insatskompanier ska finnas kvar.

■ Det är den tolkning av försvarsberedningens rapport som rikshemvärnsrådet kommit fram till. Namnet hemvärvet lever alltså vidare på de förband som de facto försvarar Sverige.

Det väpnade angreppet är nedtonat men försvarsberedningen är ute efter högre kvalitet oavsett vilken uppgift hemvärvet ska lösa. Alltså att kunna göra något ännu bättre av det kunnande som redan finns.

– I framtiden måste vi ha lite mer udd på det vi gör, sa Dan Malmros, Gotland, på ett extra rådsmöte.

Med ett mer kvalificerat hemvärv menar politikerna av allt att döma att förbanden är rätt utrustade, utbildade och tillgängliga. Det senare betyder att förbanden är uppfyllda och

övade, med andra ord krigsdugliga.

– Då räcker inte 20 timmar, säger Charlotta Ögren, Västerbotten.

– Är inte det här rätt tillfälle att sluta räkna timmar och gå över till ett förmågehemvärv, säger Tomas Qvist, Skåne.

FINNS ÖVERALLT

Hemvärvet ska enbart lösa nationella uppgifter och detta då insatsförbanden inte kan ta hand om dem ”på ett rationellt sätt”, heter det i rapporten. Enligt rådet syftar det på att hemvärvet finns överallt och har lokalkändedom.

Förslaget om beredskapspolis i hemvärvet ställer sig rådet frågande till. Hemvärvspolis-kompanier av dansk modell

räcker. De har de befogenheter som skyddsvakterna saknar.

En nygammal uppgift är förband för basskydd. Där är hemvärvet sedan länge med på ett hörn men nu skulle flygvapnet och marinen kunna avveckla sina.

ÖPPNA FÖR ANDRA FORMER

Skrivningen om ingenjör- och logistikförband måste utvecklas innan de går att ta ställning till.

Samarbetet med den civila krisberedskapen ska ökas. Det kan öppna för andra former för samverkan än de krångliga rutiner som finns nu.

En stor nyhet är tjänstgöringskyldigheten. De nuvarande beredskapskontrakten kan inte jämföras då de inte är förknippade med sanktioner.

Politikerna kan tydligen tänka sig att lagstifta. Rådet ser en poäng i att koppla kravet på att tjänstgöra ett visst antal dagar till hemvärvns-KFO.

– Något kommer att hända med våra avtal, och det är väl okej om vi får en rejäl morot, till exempel högskolepoäng för en del av vår utbildningar, säger Susanne Samuelsson, Norra Smålandsgruppen.

För att få någon att skriva på måste vederbörande då också vara säker på att hemvärvet ger en positiv upplevelse, det enda som räknas i dag.

Utbildningen av reservofficerare bör ha en särskild linje för hemvärvet, anser rikshemvärnsrådet.

ULF IVARSSON

Pojken på fjället hittad

■ Den tioårige pojken Sebastian som kom bort under en fjällvandring i Kvikkjokksfjällen med sin skolklass återfanns blöt och hungrig men annars vid gott mod. Han försvann vid i trakten av berget Prinskulen nordväst om Kvikkjokk, en liten by i Jokkmokks kommun.

Larmet gick till Luleå Älv-dals hbataljon vid 20-tiden samma dag som försvinnandet. Klockan två påföljande natt satte hemvärvet in i eftersökningen med elva soldater varav en hundförare och två mc-föra-

re på farbara stigar. Bataljonens soldater samverkade med räddningstjänst, fjällräddning, F21 och beredskapstruppen vid Norrbottens regemente. Två helikoptrar användes då väderförhållandena medgav.

– Det var en glädjens stund när radioanropet kom från F21:s hundförare att pojken återfunnits. Han var trött och blöt men lycklig då mamma kramade om honom, säger Allan Stenman vid Bodens hbataljon.

PER LUNQE

Lyckat eftersök i Målilla

■ Den äldre kvinnan som försvann från Målilla i Småland i början av september hittades i god form efter ett dygn. Personal ur 162. hbataljonen ledda av militära insatschefen, MIC, kapten Hans Karlsson vid Kalmar och Kronobergsgruppen genomförde en rutin-

artad insats som slutade lyckligt. Från bataljonen deltog totalt 30 hemvärvssoldater, varav tre hundförare och tre mc-förförare.

– I år har det varit lugnt men jag har tidigare varit om ett 30-tal eftersök som MIC, säger Hans Karlsson.

Det tar vi i hand på

En något knepig handskakning mellan Roland Ekenberg, Bernt Brovold och Jan S. Norgaard sedan avtalet skrivits under.

■ De nordiska hemvärvsskolorna har avtalat om samarbete. Det ska ske som utbyte av både elever och lärare samt erfarenheter, deltagande i försök och utvecklingsarbete.

Ett skolchefsmöte ska hållas årligen.

När det gäller elevutbytet betalar värdlandet kost, logi och kurskostnader, hemlandet resten. Avtalet kan omförhandlas när som helst om ett av länderna så önskar.

– Vi har samarbetat förr, men det här är en nystart i utbytet mellan skolorna, säger norske rikshemvärnschefen Bernt Brovold.

Undertecknatet ägde rum på Hemvärvnets stridsskola i samband med ungdomstävlingen i augusti. Dessförinnan hade de tre generalerna tävlat mot varandra i fältskytte och biathlon.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Svenska mästerskapen i ak 4B avgjorda

Det blev jämnt och spännande i Skillingaryd och på Ryttarns Mosse utanför Jönköping då ak 4B-SM avgjordes.

■ I banskjutningen tävlade 140 skyttar och segrade gjorde Tage Ansén från Gotlandsgruppen med 323 poäng före Stefan Nilsson, Norrbottensgruppen, 322 poäng och Hans Lennartsson, Skånska gruppen, 322 poäng.

I fältskyttet deltog 156 täv-

lande. Segern knepes efter särskjutning av Roger Hultenius, KRAG, 47 poäng och 7 poäng i särskjutningen, före Leif Ögren, Västerbottensgruppen, 47 poäng och 6 i särskjutningen samt Stefan Sundelin, Lapplandsjägargruppen, 47 poäng och 3 i särskjutningen.

Tävlingen genomfördes på uppdrag av rikshemvärvschefen Roland Ekenberg. Tävlingsansvarig var Rolf Nilsson som dels arbetar på Norra Smålandsgruppen och dels är engagerad i Frivilliga Skytterörelsen.

Parallelt gick SM i k-pist.

PER LUNQE

Båt med besättning ur Medelpads hvbataljon imponerade.

FOTO: MAGNUS LÖWENSTEIN

Stridsbåtsdans vid Åstön

■ Medelpads hemvärnsbataljon imponerade besökarna vid årets Åstödag. Deras två stridsbåtar 90H gav publiken en uppvismning hur man landstiger. Den ena rundade udden in mot skeppshamnen i hög fart och öppnade eld mot land. Den andra körde upp på de grunda stenarna vid bergsknallen. När rampen öppnades sprang soldater ur 2:a grupp Medelpads 1. insatspluton ut.

Efter denna uppvismning följde en stridsbåtsdans med sidoflyttningar, tvåra inbromsnings och vågskvalp mot land till allmän förtjusning.

På land hade även Medelpads hvbataljon ett rekryteringstält som var flitigt besökt av nyfikna från när och fjärran.

Åstödagen etablerades 1967 av Lv 5. I år drog den flera tusen besökare.

MAGNUS LÖWENSTEIN

Ekonomin är akilleshälen

■ Försvarsberedningens förslag om hemvärvet är inte gratis. Om målet att ha ett hemvärv med stor spridning över landet ska nås krävs direktutbildning. Bibehålls 60 bataljoner innebär det att 3000 nya soldater måste utbildas och skrivas in

varje år. Men politikerna ger inte hemvärvet något fribrev utan allt ska rymmas i ÖBs ram.

Detta hänger inte riktigt ihop, anser rikshemvärvsrådet, som ägnade ett extra möte åt försvarsberedningens rapport.

Ett vassare hemvärv kräver

onekligen mer resurser och utbildningsmedlen är redan i år under den kritiska nivån. Hur ska ÖB som pressas av nya, ofinansierade men högprioriterade uppgifter kunna omfördela till just hemvärvet, frågar sig rikshemvärvsrådet.

Blåbärsfärjan kommer inte tillbaka

■ Det blir vare sig någon degradering av befäl eller återgång till blåbärsfärjan på gradbeteckningarna för hemvärvets del. Nio grader ska införas i den nya kategorin "other ranks" men vilka som ska gälla hemvärvet och om de ska följa svenska eller anglosachsiska traditioner är inte klart.

I ett alternativ föreslås att hemvärvets gradbeteckningar ska se annorlunda ut än i Försvarsmakten i övrigt.

Rikshemvärvavdelningen tycker inte att det finns anledning att ändra på någonting.

– Hemvärvet har haft samma gradbeteckningar som armén sedan 1940. Att göra ändringar och utmärka dessa kategorier annorlunda är knappast produktivt i rådande situation. Det kan sägas vara att göra självmål å det grövsta. Personal som bidrar med sin egen tid och med sitt eget intresse bör respekteras. Att denna personal bär hemvärvets truppslagstecken räcker, skriver avdelningen i ett remissyttrande.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Ledamoten Tomas Qvist, Skåne:

– Är det här ett sätt av regeringen att lugna svenska folket med ett lågbudgetalternativ som inte är finansierat och därfor mer att betrakta som en önskelista?

GSU i Kilsbergens skogar

Sista GSU-utbildningen, sedan ska man besluta om framtiden. Om det ska bli någon sådan för hemvärvet måste den fortsätta.

■ Mellan Karlskoga och Örebro ligger Villingsbergs skjutfält likt en militär oas som man förbisett att lägga ner. I mitten av augusti rycker här trettiosex unga män och kvinnor in för GSU, tre månaders grundläggande soldatutbildning. Under utbildningstiden är de vanliga värnpliktiga och efteråt erbjuds de möjlighet att få bli hemvärnssoldater, i första hand i insatsförbanden.

De flesta kommer från Örebro län, tio från Värmland och åtta från övriga Sverige, den längst bortifrån hör hemma i Umeå. Övervägande är deltagarna i värnpliktsåldern, alltså 19–20 år, den äldsta är trettio.

MISSHUSHÅLLNING

För de som varit hemvärnsungdomar kan det vara en tragedi att inte bli kallad att göra värnplikten och här kommer tre månadersutbildningen in som ett utmärkt alternativ. Det måste också betraktas som missshushållning med resurser att inte låta ungdomar som är starkt motiverade att få fortsätta som hemvärnssoldater när man redan investerat i deras tidigare utbildning.

GSU omfattar alla de grundläggande moment som all personal i Försvarsmakten genomgår, oavsett om man ska bli exempelvis sjöman eller jägarsoldat. Vanliga värnpliktiga som utbildas elva månader fortsätter därefter med att utbildas i sina krigsbefattningsar. För de här GSU-soldaterna sker detta istället i något av hemvärvets insatsförband. Skälet till att man i första hand hänvisas till just insatsplotonerna är att det är lättare att hålla kunskaperna vid liv där man har sextio timmars årlig övningstid mot tjugo i en ordinär platon.

– Vad jag vill framhålla, säger plotonchefen major Björn Söderman, är att detta är inte ”bara” en hemvärnsutbildning,

Löjtnant Bo Nilsson från Örebro-Värmlandsgruppen inviger truppen i marschanträdet ädla konst.

Major Björn Söderman leder som plotonchef kursen.

Långt hemifrån är Alexandra Edin från Umeå.

Svante Ekroth var tidigare i ungdomsavdelningen i Sunne.

utan en tre månaders värnpliktstjänst. Den innehåller samma utbildning som en ordinarie sådan och är varken lättare eller svårare, fast förstås kortare. De här soldaterna är alla frivilliga och har bra uttagningsvärdet. Det är egentligen en gåta att de inte har behövt någon annanstans.

VÄLDIGT LÄRAKTYGA

Man utnyttjar även hemvärvets resurser här. Löjtnant Svante Eriksson är i vanliga fall plotonchef i Sannaheds insatsploton. I det civila arbetar han med att köra skogsmaskin men fick tjenstledigt tre månader för att vara instruktör på kursen.

– Förutom värnplikten har jag fått min utbildning inom hemvärvet som jag tillhört i

man spela fotboll eller se på TV. I övrigt tycker jag det här verkar bra.

SA UPP SIG

Alexandra Edin är från Umeå. Hon bodde i Årjäng efter studenten och hade aldrig hört talas om att det fanns ungdomsverksamhet i hemvärvet när hon fick reda på GSU-utbildningen via internet. För att kunna delta sa hon upp sig från sitt arbete på en kycklingfabrik i Norge och flyttade hem till Umeå, därav det långa avståndet till hemmet.

– Jag fick höra det var en GSU i Härnösand också, men där hade redan ansökningstiden gått ut, så jag trodde det skulle bli komplicerat att krångla och ändra. Mönstra fick jag göra i Göteborg. Jag tycker det är helt ok att åka till Villingsberg. Intresset har alltid funnits och det är bra med nya utmaningar, man utvecklas som person. Det är mycket information att ta emot, men jag ser bara fram emot alltihop, det ska bli jättekul. Det enda problemet är att jag är lite otränad och skulle ha legat i lite innan jag ryckte in.

TEXT & FOTO:
LARS-ERIC SUNDIN

Kameror ger större uthållighet

Elfsborgsgruppen har utvecklat ett mobilt system med övervakningskameror för att understödja civila myndigheter med bevakning av skyddsobjekt. Nu kan man spara på personalens krafter, samtidigt får man en bättre överblick, inte minst i mörker.

Container: Vaktchefen kan bekvämt och skyddad från vind och vatten, hålla koll på sitt objekt via sin dataskärm.

■ – Det hela är en försöksanläggning men den har rönt mycket intresse ute i landet. Ett tydligt behov finns, säger projektansvarige löjtnant Folke Schlichting vid Elfsborgsgruppen.

Anläggningen består av en enkel container, inredd med nödvändig utrustning. En RA 422 för samband med högre chef och larmstyrka, samt en ICOM-basstation utgör basen för sambandsutrustningen.

En dator fungerar som monitor åt de fem kamerorna som tillhör systemet. Fyra av kamerorna är trådförbundna med datorn och den femte skickar bildinformationen via radiolänk.

Kamerorna börjar spela in automatiskt på hårddisken när något framför rör på sig. När personen eller fordonet har passerat så spelar kameran in i ytterligare 10 sekunder för säkerhets skull. Detta kan vara bra som bildbevis.

– Det är viktigt att de träd eller staket vi riggar kamerorna på står stabilt och inte rör på sig, annars kan de larma utan att det är något, säger Folke Schlichting.

Kamerorna fungerar också utmärkt i mörker. Ljus och

skarpa kan lätt regleras. Stör en svajande gran kameran så att den går igång automatiskt, så går denna sinnrikt att bortmarkeras i dataprogrammet.

INGEN FÖRLÄGCCNING

Containern fungerar som en sambands- och vaktcheffslokal. I utrymmet finns också enkla möbler och en mikrovågsugn för att kunna värma mat och kaffebryggare åt personalen. Containern är inte tänkt som någon förläggning. Det är inte meningen att personalen ska vara längre på objekten än 24 timmar då de blir avlösta. Två till tre soldater ronderar och två sitter i vaktkuren och några bemannar en infartspost.

Bevakningen av ett civilt skyddsobjekt i fredstid ska kunna lösas av en vanlig hemvärnsgrupp på åtta till tio man.

– Vi tänker enligt ”tio procents-regeln”. På ett kompani med 100 man så använder man endast tio procent av personalen för att kunna lösa uppgifterna och ha en uthållighet under en längre tid, säger Folke Schlichting.

Systemet är tänkt främst för fredstida bruk och när inte kamerasyssystem finns på skyddsobjekten, uppgifter som annars

Kameran monteras lätt med spännsband på ett träd eller på andra lämpliga platser.

främst sköts av bevakningsbolag. Men vid en högre hotbild så räcker inte deras resurser till.

SKÄRPER INSATSEN

– En av bristerna hos ett civilt väktarbolag är att de inte är beväpnade. Vid en beredskaps höjning kan hemvärvnet skärpa insatsen på ett helt annat sätt. Främst för att vi är beväpnade, men också för att vi har rätt typ av utrustning för ett längre

skede, säger Folke Schlichting.

Materielen kan kompletteras beroende på omständigheterna.

– Man skräddarsyr efter behov. Tunnor och chikaner för vägspärrar, CIM-sats och larmminor om det behövs. Allt lastas i en container och körs lätt ut med en lastbil till objektet, säger Folke Schlichting.

Bert-Erik Pousar, tidigare chef för Elfsborgsgruppen är initiativtagare till idén. Liknande fast system har använts på Säve och är nu flyttat till Kärringberget som ett övningsskyddsobjekt där alla kompanier kan öva.

Den nya terroristlagen anger att hemvärvet ska kunna stödja det civila samhället i en allt större utsträckning. Det mobila kamerasyssystemet medför att personalens uthållighet lättare kan bibehållas. Försöken med anläggningen har gått mycket bra och den fyller en viktig funktion vid Elfsborgsgruppens bevakningsinsatser. Systemet är ännu så länge på prov och försöksstadet, efter varje övning så kommer det upp nya idéer.

TEXT & FOTO:
RICHARD KJAERGAARD

Ekenberg taggad i radio

■ Sannolikt drygt 100 000 personer lyssnade på ”Nordegren i P1” den 18 juni. Gäst i studion var denna dag riks-hemvärnschef Roland Ekenberg.

Som inledning, mellanspel och avslutning deltog en tillfälligt sammansatt sextett ur HvMK Uppsala. Denna live-spelning i studio leddes av hemvärnsdirigent Leif Forss.

Inslaget med rikshemvärns-

chefen Roland Ekenberg varade i cirka 10 minuter.

– Stämningen i studion var avspänd men något stressig. Man hade packat in mycket i tidsramen och alla ville prata mycket. Roland Ekenberg var taggad och gav, ibland något forcerat, uttryck för vad hans hjärta är fullt av, skriver informationschef Sune Ullestad i en utvärdering av programmet.

Det ska slås på stort till jubileet

■ Arbetsgruppen för 70-årsjubileet har en lång rad idéer, men ingen utom just tidpunkten 29–30 maj, som råkar vara en helg är ännu helig. Tanken att slå på stort med en middag i Blå Hallen i Stockholms stadshus har slopats. Mycket talas i stället för Karlbergs slott, men någon bokning är inte klar. Hemvärnets stridsskola i Vällinge behöver reklam och blir billigare, men kan omöjligt ta emot de mellan 200 och 300 inbjudna gäster det blir frågan om.

Under jubileumshelgen går hemvärnet som sig bör högvakt. Utställningar och visning av en marin insatspluton står på

förslagslistan, kanske också en massiv överflygning av FFK:s plan.

Nu blir det inte bara högtidliga tal och VIP-gäster utan också allvar i form av seminarier på sex platser i landet om nationellt försvar, militära insatser i fred och NS roll i samhället. För att få uppmärksamhet läggs övningar in i hela Sverige in i planeringen.

Syftet med firandet är först som sist att lyfta fram det nya moderna hemvänet. Rikshemvärnsrådet är berett att anslå omkring en miljon kronor.

Den 1 april 2009 fyller för övrigt vårt systerhemvärv i Danmark 60 år.

Norska hemvänet rekryterar till Afghanistan

■ Heimevernet har rekryterat personal till ett Military Observation Team (MOT) i Meymaneh, Afghanistan.

MOT ingår som en del av Provincial Reconstruction Team (PRT). Hv förser 12. kontingen- ten med personal.

Tjänstgöringen för de norska hemvärnssoldaterna börjar i december och beräknas vara slutförd i juni 2009.

Heimevernet har ambitionen att upprätta MOT-grupper med personal från gemensamma orter i Norge.

FM vill förbättra förmånerna

■ Försvarsmakten föreslår i särskild skrivelse till regeringen att ersättning enligt det så kallade brandmannaavtalet ska gälla i vissa situationer även om det handlar om en situation som inte klassas som räddningstjänst.

Vid vissa fredstida insatser som inte kan härföras till räddningstjänst anser Försvarsmakten att ersättningsnivåerna inte är tillräckliga.

Sådana insatser gjordes exempelvis av hemvänet efter stormen Gudrun när räddningstjänst formellt hade upphört.

– Många frivilliga och hemvärmän var även engagerade efter flodvågskatastrofen i Thail-

land med transporter, samband, stabstjänst, krishantering med mera då uppdraget inte var att anse som räddningstjänst, säger Kent Wahlgren på PROD FRIV som ligger bakom skrif- velsen.

Ändringarna gäller i första hand de situationer då FM ger stöd enligt förordningen om stöd till civil verksamhet, alltså stöd till räddningstjänst eller polismyndighet.

I skriven till regeringen föreslår Försvarsmakten också att det ska bli administrativt enklare att ändra befattningspenningen som utgår till många befäl i hemvänet.

PER LUNQE

KÅSA, BESTICK, GUMMISTÖVLAR 90, TÄLTLYKTA, YXA, FÄLTPADE,

MILITÄRA FORDON SAMT UTRUSTNING

10% RABATT PÅ NEDANSTÄNDE VAROR TILL DE SOM LÄSER TIDNINGEN HEMVÄRNET

OBS! DU MÅSTE UPPGE TIDNINGEN HEMVÄRNET I SAMBAND MED
BESTÄLLNINGEN FÖR ATT ERHÄLLA 10 % I RABATT.
ERBJUDANDET GÄLLER T O M 2008-08-31

• SOVSÄCK MED INNERPÄSE

- KANTIN 10B /S
- BÄRMATTA
- PATIENTÄCKE
- SJUKBÄR 2
- T-SHIRT I 90 CAMO
- STÄLTERMOS 1L
- VIKMUGG
- SHEMAGHS

• ELDSTÄL

- PATRULLTÄLT FÖR 8 PERSONER
- FICKLAMPA 3
- ISOLERKÄRL 13L
- BÄDD MATERIAL SÅ SOM
PÄSLAKAN, ÖRNGOTT,
KUDDAR, FILTAR, M.M.

PRISER HITTAR DU PÅ HEMSIDAN WWW.SURPLUS.SE
ELLER OM DU RINGER TILL OSS!

SVENSKT CAMOUFLAGE, BYXOR, JACKOR, VÄSTAR OCH MÖSSOR
KOMMER IN VECKA 26

Active Life Equipment

Kvarngatan 10, Slutarp / Falköping
0515 - 330 04, 0515 - 330 05, 0515 - 330 06,
0708 - 51 93 03, Fax: 0515 - 333 90, info@surplus.se
Ring före besök

www.surplus.se

KOKKÄRL, BYXA BDU, PULKA, HANDSKAR, LINNE, DOG TAG, VANTAR, HALSDUK, PARKAS N3B, PÄLSMÖSSA, CYKEL, SKIDOR,

HINKAR, GRÄVSPADE, VÄRMEJACKA 90, VÄRMEBYXA 90, RYGGSÄCKAR, MASKERINGSNÄT, TELEFONVÄXEL, SNÖSKYFFEL, FÖRBANDSVÄSKOR, VATTENDUNKAR, TÄLT, FÄLTFLASKA, FICKLAMPA, SNÖKEDJA,

Hemvärnssoldater polisanmälda

I en uppmärksammad polisanmälan mot hundratalet skånska hemvärnssoldater krävs utrustning åter.

■ FM Log och P7, Revingehed har tagit det drastiska steget att ta hjälp av polismyndigheterna i Skåne för att få tillbaka utrustning från hemvärnssoldater som inte längre är aktiva i hemvänet.

– Det har samlats på hög männskor som av olika anledningar inte uppfyllt sina kontrakt och trots flera påstötningar inte lämnat tillbaka utrustningen, säger Per-Åke Karlsson på Södra Skånska Regementets

(P7) underrättelse- och säkerhetsavdelning.

Tre varningar har delats ut och de som ännu inte reagerat positivt på varningarna har nu polisanmälts. Det rör sig om hundratalet hemvärnsmän.

– Det här är en fråga som vi dragits med under en längre tid och nu har vi känt oss tvungna att ta tag i den, säger Per-Åke Karlsson.

Han jämför med skatteåterbäringen:

– Dem det gäller kanske resonerar som så att de i alla fall tjänstgjort och nu ska de ha något tillbaka och fältuniformen kan ju vara bra att ha på jakt och i andra sammanhang i naturen. Men utrustningen från skor till hjälm kostar i storleksordningen 9500 kronor och den är i vissa fall bristvara, vilket innebär att någon annan behöver den.

Löjtnant Bo Nilsson på hemvärens utbildningsgrupp i Skåne ansvarar för materielfrågor. Han säger sig inte känna till saken när Tidningen Hemvänet ringer honom.

PER LUNQE

Eftertraktade kängor ej återlämnade. FOTO:PIA-LENA JANSSON

Bäst på att bevakta byggnader i stan?

Hundgöra bevakta byggnader?

■ Hur bevakar man bäst en byggnad i urban miljö? Frågan söker sig till HvSS som genomförde "Plutonchefskurs 3 Insats" under sista veckan i maj och första i juni.

Två övningar genomfördes i SIB-anläggningar, det vill säga anläggningar för strid i bebyggelse, som fick vara scen. Platser var Strängnäs och Livgardet. Där prövades hur en FM-hund (bevakningshund) bäst utnyttjas i urban miljö vid uppgift bevak och skydda objekt.

Övningarna genomfördes under ledning av Björn Malmeström, HvSS, och de som öva-

des var insatsplutonchefer med gruppchefer och insatssoldater.

PROBLEMATIK

Till scenrekvisitan hörde hund kopplad av förare. Malmeström fortsätter att undersöka hundens potential i hv förband (Hemvänet 2/2008). Hunden användes i syfte att få information om närväro av individer dolda i bebyggelse. Därefter kommer problematiken med identifiering för eventuellt beslut om tvångs- och eller väldsingripande att genomlyses.

TEXT: PER LUNQE

FOTO: ULF IVARSSON

Svårare klara kriser i Jämtland

■ Jämtlands länsstyrelse har skrivit till försvarsminister Sten Tolgfors och visat på allvarliga konsekvenser om Fältjägargruppen läggs ner. Jämtlands stora yta och det låga antalet invånare gör att det blir glest mellan resurserna.

– Vi har haft mycket god hjälp av hemvänet genom Fältjägargruppen, säger försvarsdirektör Staffan Edler.

Länsstyrelsen har som myndighet ansvar att hålla i krisberedskapen i länet, att vara sam-

manhållande före, under och efter en kris. Denna uppgift blir om Fältjägargruppen läggs ner, betydligt svårare att klara:

– Om vi tittar på våra resurser inom räddningstjänsten så är de spridda över en stor yta. Hemvänet är en mycket viktig kompletterande resurs som snabbt kan sättas in vid till exempel skogsbränder, översvämningar, eftersök och störningar på grund av oväder, säger Staffan Edler.

PER LUNQE

Dansk platon till Afghanistan

■ Från Köpenhamn skickas en bevakningsploton till södra Afghanistan. Det är första gången danska hemvänet sänder en militär enhet på utlandsmission. Tidigare har enskilda hemvärnssoldater bemannat staber och återuppbryggningsprojekt i Afghanistan samt svarat för personskydd i Bagdad och Basra.

– Erfarenheterna av dessa uppdrag har varit positiva, säger generalmajor Jan S. Norgaard, chef för danska hemvä-

net. Han hyser nu stor tilltro för den platon som är på väg till Afghanistan.

Bevakning är en av danska hemvärens kärnkomplicer. Plutonen ska nu användas i Afghanistan under missionen som varar i två månader enligt mandat från Folketinget.

2009 fortsätter danska hemvänet med ytterligare förstärkningar på plutonsnivå till Helmandsprovinserna i Afghanistan.

PER LUNQE

Återhållen glädje i Gävleborg

På Gävleborgsgruppen är chefen Raymond Iller märkbart glad över det besked som alliansens partiledare levererat. Samtidigt känner han lite smolk i glädjebägaren.

■ – Jag och mina medarbetare känner förstås glädje. Men nedläggningshotet över Gävleborgsgruppen har visat att försvaret inte är den trygga arbetsgivare som varit ett av dess varumärken, säger Raymond Iller.

Två av hans officerare har redan sökt och fått tjänstledigt för civil anställning. Och eftersom gruppen sorterar under Livgardet har inte många reflekterat över pendling till Kungsängen.

Men nu ska det väl vara klart?

– Jag har pratat med riks-hemvärnschefen och beskedet jag fick av honom var att känna återhållsam glädje. Och där står jag. Nu måste högvarteret leverera underlag till departementet.

LOKAL NÄRVARO NÖDVÄNDIGT

Raymond Iller har dock svårt att se partiledarnas ambitioner i kraftsatta utan utbildningsgrupperna.

– Ska vi kunna leverera bataljonerna måste någon utbilda dem och vi måste ha en lokal närvärvo, säger han.

Raymond Iller menar att när Försvarsmakten går över till kontraktsanställda soldater så är det viktigt med frivillighet i någon form.

– Den folkliga förankringen hänger på hemvärnet och avtalsansluten personal. Det är viktigt för demokratin.

PER LUNQE

Interna dragkampen om pengarna har börjat

Inte heller 2009 ser ut att bli något lysande år för hemvärnets ekonomi. Rikshemvärnsavdelningen försöker pressa upp nivån på medlen för övningar och ersättning från rekordlåga 160 miljoner kronor.

■ När det ekonomiska trycket mot Försvarsmakten var som störst i början av 2008 tvingades hemvärnet steg för steg ner till en ram som som internt betecknas som ”systemkollaps”, 160 miljoner kronor.

Rikshemvärnsavdelningen har dock fått gehör för att det behövs minst 176 miljoner kronor för att kunna ge ett övningsutbud som räcker för att hålla kvar soldaterna. Tyvärr blir det inte mycket utveckling för den slanten.

KRISTISKT FÖR INSATS

En förlängning av 2008 års tilldelning innebär i realiteten början på en avveckling av de nationella skyddsstyrkorna. Särskilt kritiskt blir det för insatsplutoner och -kompanier och personalförsörjningen heter det i ett internt PM.

Utgångsläget för 2009 var 193 miljoner kronor och ett sparbetning på 15 procent, alltså nära kollapsgränsen.

De 2,3 miljarder som regeringen lovat från materielanslaget löser inte problemet, framförallt inte om det handlar om tre år.

Pengarna ska täcka redan utnyttjad anslagskredit, ÖB:s reserv och annat. Kvar blir enligt uppskattningar i högvarteret 200 friska miljoner per år till förbandsverksamheten, som redan är underfinansierad med 1–2 miljarder kronor.

För att skapa de nya förmågor i hemvärnet som försvarsberedningen flaggat för krävs därför en omfordelning inom FM.

– Den måste antagligen politikerna vara tydliga med om det överhuvudtaget ska ske, säger en källa i högvarteret till Tidningen Hemvärnet.

I ett kärvt läge ser Försvars-

makten fortfarande mera ut som fyra vapengrenar – varav hemvärnet är en – än en myndighet.

RESURSER BINDS

Går budgetprocessen enligt programmet läses produktionsuppdagen i december. I år dröjde det ända till april. Stora stabsresurser binds hela tiden upp för att ge underlag och svara på frågor från högre chef.

– Jag hann bara upp i min egen korridor så försvann sju miljoner till från anslaget, säger en hårt prövat handläggare som just lämnat ett av höstens

många sammanträden om budgeten.

Totalkostnaden för hemvärnet är cirka 950 miljoner kronor. I den summan ingår 350 miljoner kronor som nycklats ut på hemvärnet för gemensamma kostnader i högvarteret.

Av återstoden går mer än 400 miljoner kronor till löner, hyror och stödet från FMLOG.

Så sent som 2006 var utfallet för hemvärnet 248 miljoner kronor plus frivilligutbildning 75 miljoner kronor som resulterade i några hundra kontrakt med hemvärnet.

ULF IVARSSON

Den svenska nätbutiken
för hemvärnssoldaten
och friluftsmänniskan

WWW.TACUPGEAR.SE

Kampen mot blåtunga dygnet om

Minst trettio hemvärnssoldater är i tjänst så länge blåtungan härjar, säger major Lars Björk vid LV6 i Halmstad, som militärt samordnar vaccinationsinsatsen mot den fruktade djursjukdomen blåtunga i södra Halland.

■ Insatsen var de två första veckorna upplagd så att 30 patruller eller vaccinationsteam var verksamma inom det spärrade området, 20 kilometers radie från den smittade djurbesättningen. I det större restrikionsområdet var drygt 80 kommuner helt eller delvis berörda, enligt Jordbruksverket.

BLÅ STJÄRNAN SAMARBETAR

I patrullerna ingick en hemvärnssoldat, en veterinär, och en medlem ur frivilligorganisationn Svenska Blå Stjärnan. Insatserna dirigerades genom en operativ ledningscentral, OLC, med militära insatschefen, ett hemvärnsbefäl, assiste- rad av hemvärnspersonal med logistiska uppgifter; allt i samverkan med personal ur Jordbruksverket.

Förstahandsåtgärden var provtagning och vaccinering. Sjukdomen är ofarlig för män-

Urban Nordell, Laholms hvkompani, föser fram nötkreaturen. Veterinär Frank Lilja laddar vaccinationssprutan.

niskor. Utöver nötkreatur kan bland annat får och getter drabbas och viruset sprids via knott, så kallade svidknott.

TRYGGET MED HEMVÄRNET

Ett reportageteam från tidningen Hemvärvnet följde med en patrull under insats på gården Röinge, vid Upplanda strax

utanför Halmstad. Gårdens ägare, Gun Jönsson, är i full fart med att samla in djuren; ”det känns tryggt att få djurbesättningen behandlad under ordnade former och professionellt utfört” säger hon till Hemvärvnet.

På platsen är veterinären Frank Lilja i gång med vaccina-

tionsprutan, assisterad av Annika Jönsson, blå stjärna från Dalby i Skåne. Ställföreträde- platonchefen ur Laholms hvkompani, löjtnant Urban Nordell, greppar som patrullchef över insatsen och förefaller enbart nöjd över att ännu en form av stöd till civilsamhället påvisar hemvärnets breda förmåga.

MERVÄRDE

Chefen för Hallandsgruppen vid LV 6 i Halmstad, överste- löjtnanten Lars Olsson, bekräftar bilden av hemvärnets styrka; att utöver den självklara militära förmågan till väpnad strid som mervärde till utbildningen kan erbjuda en organisation, färdig för ledning, logistik, och vad som kan behövas för en snabb insats. Och inte minst frivillig arbetsglädje, säger Olsson.

LARS BRINK

FOTO: ANDERS KÄMPE

Full rulle för cyklande musikkår

Orkestern framträdde vid Vätternrundan.

■ Vid senaste upplagan av Vätternrundan framträdde Hemvärnets cyklande musikkår Östergötland vid flera tillfällen. Man medverkade dels vid invigningsceremonin på torget i Motala men även vid cyklande parader då man som föråkare underhöll både startfält och en

entusiastisk publik.

Hemvärnets cykelorkester har funnits sedan 1992 och består av drygt tio musiker som cyklandes framför musik på brassinstrument och slagverk. Hemvärnstrumslagare Maria Orell leder gruppen.

Idén att framföra rullande

figurativ marschmusik fick man efter att ha sett en holländsk orkester medverka vid ett tattoo i Düsseldorf. Gruppen cyklar på vanliga armécyklar, men speciella fästen har konstruerats för de cyklar som medför slagverk.

Utöver framträdandet vid Vätternrundan har gruppen i år även medverkat vid Västerås Tattoo i mars där man framförde en cyklande kadrilj till musik. Inledningen var spektakulär då man gjorde entré i mörker med endast cykellampor och tomtebloss som belysning. Man överraskade även publiken med en piccolist som dök upp ur en cykelkärra och spelade solot i Sousas ”Stars and Stripes Forever”.

TEXT: MARIA ORELL

FOTO: PÄR KARLSSON

Övertalig materiel till Afghanistan

■ Danska hemvärvnet levererar observationsmateriel till fredsbevarande danska enheter i Afghanistan.

Det är pejlingsutrustning som ska skapa säkerhet för danska soldater på flygplatser i den sydafghanska provinsen Kandahar, skriver HJV-magazinet 1/2008.

Med utrustningen från hemvärvnet får observatörerna säkrare information än hittills om var objektet som siktats finns och den trupp som sänds ut för att undersöka detta objekt närmare, har nu alltså med sig en mer exakt position och eventuell riktning.

Champion i hemvärvet

■ Två år, redan champion och spårfinnare i hemvärvet: Collien Ice är redo att finna vilsegångna mäniskor i skogen.

– Tjänstehundcertifikatet som meriterar till tjänst i hemvärvet är viktigt och det är inte många colliehundar som klarat av detta, säger matte Susanne Karlsson.

Tjänstehundsutbildningen har gett henne blodad tand. Nu kommer hon att satsa allt Ice klarar av för att träna spår. Bakom sig har hon och Ice ett slutprov i Hallsberg som hemvärvet anordnade och som gav certifikatet. Sussane Karlsson är beredd att låta Ice ge sig ut på skarpa uppdrag.

Själv ska Susanne Karlsson genomgå pistolutbildning i slutet av september. Hon siktar på totalförsvarsutbildning som bevakningshundförfare.

Inom utställningsvärlden är Ice en erfaren hund. 13 svenska utställningscertifikat sitter på en vägg i hundkojan. Han har dessutom fyra andra hundar att hålla ordning på hemma på Älgstigen i Svartå.

TEXT: PER LUNQE

FOTO: STINA ERICSON

Stolt matte med champion på väg att finna spår.

ULF IVARSSON

Snart kan ÖB skriva under

ÖB:s signatur behövs innan HvH gäller.

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

■ Hemvärnshandboken, som inte blir någon bok utan en cd-skiva, är nästan i mål. Vad som återstår är att ÖB sätter sitt namn under dokumentet. Men först måste juristerna fingranska formuleringarna i försvarets föreskrifter. Det är särskilt paragraferna som handlar om vem som får ta beslut om en stödinsats som måste kvalitets-säkras, säger försvarsjurist Göran Olsson.

Detta tar sin tid och sedan ska materialet förändras av en informationskonsult innan det kan publiceras. Målet är att HvH ska komma ut i höst.

– Bokalternativet har skrinlagts, vi vet inte vad inriktningspropositionen om försvaret kan medföra för oss, säger stabschef Thomas Johansson.

Centrala musikrådet är irriterade över att HvH-redaktionen ändrat friskt utan att höra med rådet.

– Portalparagrafen om det övergripande målet för hemvärnsmusiken har fått en ny och snävare skrivning utan att detta först diskuterats med berörda, säger ledamoten Lennart Larsson.

Han syftar på att formuleringar om musiken som ett effektivt PR-organ för den allmänna publiken genom konserter och parader har strukits.

CMR är även kritisk mot att en punkt om den centrala utbildningen tagits bort. Den är nödvändig med tanke på att ribban för musiken höjts kraftigt.

Allmänheten kryper under bommar

■ Södermanlandsgruppen har ett problem på skjutfältet i Härad. Sedan P10:s nedläggning tror delar av allmänheten att den militära verksamheten på fältet upphört. Så är inte fallet.

Nyligen tog sig civila in på området under stridsskjutning som hemvärvet bedrev.

– De kunde ha blivit dödade, säger utbildningsofficeren major Tomas Nordmark.

Problemet är inte nytt. Allmänhet på skjutfältet under stridsskjutning är ett återkommande fenomen. Trots varningsanslag, förbudsskyltar och mitt under brinnande övningar träffar hemvärvet på promenerande mäniskor i området.

– Jag är rädd att det kommer att inträffa en dödsskjutning, varnade skjutfältets chef Håkan Karlsson vid förra incidenten för ett år sedan. Då fick åtta personer avvisas från skjutfältet.

– Vi har gått ut med information i lokalspressen, säger utbildningschefen major Bengt Säfvestad. Men det är inte lätt.

Gruppen har ett pedagogiskt problem att förklara att förbudsskyltar verkligen är förbudsskyltar, menar Bengt Säfvestad.

Trots tydlig information såväl i pressen som med skytning tar sig friluftande allmänhet in på området.

– Hur är man skapt för att krypa under bommar? frågar han sig.

Ett skjutfält som är avlyst är ett skyddsområde och personer som obehörigen vistas där riskerar inte bara att bli ihjälskjutna utan också polisanmälda.

– Om risken för böter blir känd kan det förhoppningsvis hålla allmänheten borta. Vi trycker på detta i vår information, säger Bengt Säfvestad.

PER LUNQE

Ett militärmusikaliskt fyrverkeri i världsklass.

**Biljettsläpp
30 november 2008**

Den 12-15 augusti 2009 genomförs Ystad International Military Tattoo för sjätte gången. 600 musiker i sammanlagt 14 kårer och uppvisningsgrupper från sju länder kommer att bjuda på en upplevelse för både öra och öga som kan bli ett minne för livet.

**Ystad
INTERNATIONAL MILITARY
TATTOO**
SWEDEN
12-15 augusti 2009

Vallentuna marknadsför på åkern

Vallentuna hemvärn numera på webben.

■ Förr i tiden så var det mycket vanligt att bönder var med i hemvärvnet, eftersom de slapp att bli inkallade till repmöten.

– Jag kommer ihåg att då jag anslöt mig för 15 år sedan så hörde man ofta svaren att ”det beror på sådden” eller ”det beror på slättern” om jag kom-

mer på helgens övning.

Med detta i åtanke så kontaktade Kvm Berndt Björklund i Vallentuna kompani en bonde som är en fd hv-soldat och framförde sin idé:

– Självklart, inga problem var hans svar.

Balarna står uppställda vid

gamla Norrtäljevägen strax före Angarns kyrka och det är en väl trafikerad sträcka strax utanför centralorten i kommunen.

HOPPAS PÅ NYA LÄSARE

Det gick åt en burk färg och på 30 minuter så var budskapet klart.

– Självklart så förutsätter detta att hemsidan som man hänvisar till ger ett gott intryck genom att vara lagom informativ då vi nu förhoppningsvis får många nya läsare som inte är insatta i vår verksamhet, säger Kalle Friman, kompanichef.

Nära nollpunkten i Borås

■ Två plutoner och resterna av trossen. Det är vad som återstår av militärt försvar och verksamhet i Borås.

– Om inte beslut tas och riksdagens politiker satsar erforderliga resurser för rekrytering och utbildning kommer

hemvärvnet i Borås att dö sotdöden, säger Jan Andersson, tidigare bataljonschef i Borås och nu ledamot av rikshemvärvnsrådet, till Borås Tidning.

Orsaken till Borås situation är att för få värnpliktiga utbildas och efter genomgången grundutbildningen inte räcker till för hemvärvnet.

– En lösning är direktutbildning, men av kostnadsskäl finns många frågetecken för den, säger Jan Andersson.

Borås illustrerar vad som sker med svenska hemvärn. I den lilla staden fanns tidigare en hel bataljon med flera hundra hemvärnsmän.

– I dag återstår bara en spillra på 50 man.

Situationen är likadan i hela Sjuhäradregionen.

Tidigare fanns hemvärnsbataljoner i Mark, Kind, Ulricehamn och Herrljunga. Men även på dessa platser återstår bara plutoner.

Behöver ni bättre radiokommunikation?

Albecom har arbetat med radiokommunikation sedan 1966. Radio för fritid, jakt, yrke & militär med högsta kvalitet och service. Vi har testat våra produkter i militär verksamhet under många år.

Albecom har marknadens största tillbehörsprogram, t.e.x hedset, öronbensmik, halsmikrofoner, kablar till hörselskydd, bluetooth trådlöst. Kontakta Säljare & Plutch. Michael 070-6480234 för visning eller offert

Albecom Sweden AB
Tel 0120-248 20 albecom@telia.com
Fax 0120-248 29 www.albecom.se

Intro i Skövde fyller på

■ Skaraborgsgruppen genomför introduktionsutbildning för värnpliktiga på P4 och Trängregementet i Skövde under senhösten.

– Vi har gått ut med information och hoppas på 100 till 150 värnpliktiga på en 20-timmars introduktion till hemvärvnet, säger Hans Eriksson på Skaraborgsgruppen.

Utbildningen vänder sig till alla soldater, gruppchefer och platonchefer som ligger i slutfasen av GU. Det betyder att de är färdiga att gå med i hemvärvnet.

– De kan både ta order, gå och skjuta, säger Hans Eriksson och bättar för en inte obetyd-

lig påfyllning av humankapital till hemvärnsbataljonerna över landet.

– Vi vet att de värnpliktiga i Skövde kommer från ett brent antal orter i Sverige, så nu kan utbildningsgrupperna och bataljonerna inom hela hemvärvnet tillgodogöra sig våra ansträngningar, säger Hans Eriksson.

I en rapport från det så kallade attitydprojektet inom FM och utbildningsåret 2007 visar det sig att ungefär tio procent av tillfrågade värnpliktiga var intresserade av att söka till hemvärvnet. Tre procent hade vid frågetillfället redan sökt. Sifferna ligger i nivå med vad som är normalt de senaste fem åren.

Dansk verklighet sätter ramar för vänskapsutbyte

Borås hemvärnskompani möter vänner i dansk sommarträff med tävlingar på Fyn.

■ Torsdag 09:26. Vi sitter i den luftkonditionerade långfärdssbussen på väg mot Ringe på danska Fyn. Vid avfarten Halmstad S bjöder en av gruppcheferna, Claes Häkansson på läskande förfriskningar. Videon i bussen rullar och Kellys hjälter tömmer magasin efter magasin. Drivmedelsdepåer exploderar i ymniga eldsvampar som växer på skärmen. Gänget från Borås hvkompani är på G. Förväntan toppar känslorna.

I Ringe möts hemvärnssoldater och ungdomar från Sverige, Danmark och Norge. Från Tyskland deltar soldater från Bundeswehr och reservister. Några polska reservister syns också i mängden. Detta är ett möte med gemenskap. Glada miner och kärnfulla handslag utdelas vid återseendet sedan förra sommarträffen.

Ordföranden i Borås hemvärnsförening är Jan Andersson, till vardags handelsresande i lumen per kvadrat, det vill säga armaturer och ljuslösningar för större butikskedjor: Han har 30 procent av marknaden i Sverige. Det är en driven och sympatisk ordförande som leder kompaniet för fjortonde gången i Danmark. Upptakten var ordnad av tillfälligheternas spel, en FBU-kurs i Gottskär då han kom på god fot med en dansk av österrikiskt ursprung, Klaus Veltzé, som ledde till Midtfyn.

LAGET GÄLLER

Den sociala inramningen fylls med ett precist tävlingsprogram. Förförra året vann en boråsare den individuella tävlingen och ett Boråslag vann lagtävlingen. Men i år har två av lagen anmält förhindrar av domstika skäl, de har bildat familj och lämnat in utrustningen. Därför är deltagarantalet från Borås reducerat till åtta tävlande, varav två såväl individuellt som i lag.

Peder Strand är gruppchef i Borås hvkompani. Han har varit med fem gånger på Sommarträffen som först hölls i Slipshamn vid Stora Bält där vår svenska monark och pfalzaren Karl X Gustav i januari 1658 fattade ett strategiskt beslut kantat av risktagningsmed konsekvenser för kartograferna. Peder Strand ser fram emot lag-

Jan Andersson som ledde den svenska truppen på Fyn avlossar några plastprojektiler.

tävlingen på lördag och står över det individuella inslaget fredag. Det är påfrestande nog och krafterna behövs till den prestigefyllda lagtävlingen.

Momenten i lagtävlingen följer hemvärnets krav, satta av danska realiteter. Grundläggande sjukvård ska alla kunna. En hemvärnsman ska även ha god fysik och han eller hon ska kunna skjuta. Det svåraste momentet är ROE – roles of engagement och här sätter tävlingsledningen upp egna regler som gäller under tävlingen. I september skickar (läs skickade) danska hemmenvärnet en platon till Afghanistan och det svåraste är att veta vilka åtgärder som ska tillämpas vid vilken situation. Tävlingsledaren från Midtfyns hemmenvärnskompani Ole Oest-Jacobsen exemplifierar:

Om du på en mission möter en trettonåring som dyker upp bakom ett hörn med en Kalashnikov och skjuter i luften eller om han håller vapnet riktat mer vågrätt, hur agerar du?

AMBITIOSA TYSKAR

Ett annat krav som styr tävlingen är den uppgift danska hemmenvärnet fått, att i fred vakta civila objekt med vapen och om nödvändigt göra bruk av vapnen. En uppgift som även diskuteras för svenska hemvärnet. Terrorhotet skänker sin mörka skugga över Midtfyns ljusa tävlingsdagar.

I den individuella tävlingen startade för Borås Jenny Jansson och Martina Widler. De är med i Borås hvungdomsverksamhet. Svåraste momentet?

– Skyttet, säger Martina Widler, som tidigare endast skjutit 22-long. Här på Fyn använde skyttarna ak 4 med plastammunition.

Hon hade dock nytta av sin erfarenhet som tävlingssimmare i det moment som avgjordes i byns simhus. Övriga moment var kast med handgranatattrapp, löpning med lånade stövlar, terränglöpning med hinderbana, avståndsbördning och ”vilka växter är ärliga?”

De tyska soldaterna gjorde ett samlat och ambitöst intryck. Här gällde att vinna såväl individuell som lagtävling.

Mattias Docters kommer från Kiel. Han är med för sjätte gången och gillar de nya tävlingsmoment övningsledningen sätter upp varje år.

– Roliga också i år. Förra året var min favorit genomsök av byggnad, säger han.

Resultaten i tävlingarna blev som följer: Vinnare i lagtävlingen blev tre tyska lag i ordning från första till tredjeplatsen, också helt i sin ordning med tanke på disciplinen alltifrån frukost till kvällsfika. Dock knep en dansk, Flemming Christensen, guldet i den individuella tävlingen, följd av två tyskar.

TEXT & FOTO: PER LUNQE

De fyra lagen från Dalarna gjorde en enorm prestation genom att hamna bland de elva bästa.

Det blev inte bingo för Skaraborg. Satsningen på en femte raka seger i ungdomstävlingen sprack. Den ständiga tvåan Norge Lag 1 vann på Vällinge 22–24 augusti. En stor vinare blev också Dalregementsgruppen med sina lag på platserna 2, 5, 8 och 13.

TEXT: BENGT PLOMGREN

FOTO: ANDERS KÄMPE

DALARNA SKRÄLLDE PÅ HVSS STÄNDIGA TVÅAN NORGE VANN

Norska vinnarlaget ger allt på avslutande hinderbanan. Men de fick vänta på beskedet om vinsten.

■ Skaraborg Lag 1 kom denna gång på fjärde plats i ungdomstävlingen. Något överraskande tvåa blev Trollkrogen från Dalregementsgruppen. Trea blev Härryda 1 som också fick sitt Härryda 3 på elfte plats.

Tävlingen såg till stora delar ut att få samma förflopp som de senaste åren. De förmodade topplagen Skaraborg lag 1 och Norge Lag 1 gjorde som vanligt. De låg med bra under första dagen, men inte allra högst upp. Men under dag två har de som vanligt sina starka grenar, med fältskytte, biathlon och hinderlöpning.

FÖRDEN NORGE

Men i den kraftmätningen var det nu fördel Norge eftersom Skaraborg tappade mer än vanligt första dagen.

I matsalen fick vi ett litet snack med killarna i Norge Lag 1.

– Jo det är klart att vi satsar på seger nu. Denna gången ska vi äntligen vinna, skrättar de mellan tuggorna av chili con carne. Vi ligger ju tvåa inför sista momentet på lördag. Vi har en stark dag imorgon eftersom vi har flera goda skyttar och är mycket bra på löpning. Dessutom ligger ju Skaraborg ”bara” sjua nu.

Den sista grenen under lördagskvällen var överraskningsmomentet. Vad det var fick lagen reda på under fredagkvällen. Det gällde att springa budkavlestafett i närheten av slottet och vid varje kontroll väntade en kunskapsfråga.

Överraskningsmomentet blev en jub-

Överraskningsmomentet blev en publiksuccé. Patrik Gustafsson hejar på för fullt.

lande publiksuccé med dramatiska växlingar på gräsmattan utanför slottet.

Marcus Sirén i Skaraborg var toppfrusterad när han hade stormat i mål.

– Vad spelar det för roll att man springer fort och hittar alla kontroller, när man sedan inte kan en enda fråga?

ALLA FRÅGORNA

Brorsan Henrik var inte lika självkritisk.

– Jag tror jag klarat alla frågorna!

Sedan stormade tjejer i gänget Emma Hansson in i mål.

– Dummaste tävlingen jag varit med om, stönar hon utsträckt över en soffa.

Men så illa var det nog inte ändå med svaren och löpningen trots missmodighet bland många för svåra frågor. De kunde med tre svarsalternativ handla om till exempel längden på en sjömil eller kluriga räkneexempel.

Estonia Lag 2 fick 100 poäng, sedan fick Sannahed 98 och Skaraborg Lag 1 fick 97. De dittills ledande Härryda 1 fick bara 61. Men tvåan Norge Lag 1 fick ihop 92 poäng och gick då upp i topp.

Härryda föll till andra plats och Skaraborg gick upp från sjunde till femte plats.

Trollkrogen låg då på tredje plats och Enkelrikta Ölandsbron låg fyra.

En hel del av den upptrissade målpänningen uteblev i år.

Tidigare har man haft förhandsbesked på vilken tid inkommende lag ska klara för att gå upp i topp. Den möjligheten fanns inte i år och ännu någon timma efter mål-

TIO I TOPP

LAG	POÄNG
Norge lag 1	1039,5
Trollkrogen, Dalreg	1037,0
Härryda 1, Elfsborg	1005,5
Skaraborg lag 1	996,0
Skotska Tjurarna, Dalreg	984,5
Norrlands Guld G63	955,5
Enkelrikta Ölandsbron	955,5
Zoegas, Dalreg	944,5
Pilgrims Hvu, ÖVG	918,5
Lungö, V-norrland	895,5

gång var det oklart om vilket lag som vunnit totalsegern.

HOPPFULLA

Men skaraborgarna var inte lika missnöjda som direkt efter målgång i överraskningsmomentet. Bröderna Sirén var hoppfulla en bra stund.

– Att letterna skulle vinna hinderlöpningen var inte överraskande. Men de låg långt ner i totallistan och kan inte vinna. Vi har skjutit bra och löpt bra, men om det räcker vet vi inte.

De norska killarna var dock seger-säkra den här gången. Jørgen Hansen, Simon Myrvang och debutanten Tor-Erling Moen hade inte gjort några stora missar någonstans.

I luften. Snabbheten sattes på prov under hindermomentet.

– Denne gang ska vi vinne.

Det gjorde de också. Men inte ens när de i bredd stormade över sista mållinjen kunde de få besked om de hade vunnit.

– Tyvärr hinner vi inte vara med på prisutdelningen, vi har en bokad hemresa snart, säger de och packar in prylarna. Men de hann få besked om sin seger innan de åkte.

De lär också komma tillbaka nästa år. De har ju en titel att försvara mot revanschsgagna skaraborgare som vill ha tillbaka titeln.

DALALAGEN I TOPPEN

Men nu handlade det inte bara om Norge och Skaraborg.

För lördagens skräll stod Skotska tjurarna från Dalarna, närmare bestämt Ludvika. De låg på tredje plats efter sju grenar. Före orienteringen hade de skrapat ihop 100 poäng mer än vid samma läge förra året.

Resultatet är en personlig framgång för ungdomsledaren Patrik Gustafsson, som lagt ner sin själ i verksamheten under många år.

– Det här beror på att vi har riktigt bra ungdomar och skjuter de lika bra på söndag som de gjort på träning är jag inte orolig, säger en av lycka nästan gråtfärdig Patrik Gustafsson.

I slutresultatet fanns mycket riktigt fyra dalalag bland de elva bästa och ungdomsledare Pernilla Efsing, som basar för enda FRO-laget var överlycklig.

Ger inte upp. Arne kanske kommer tillbaka som funktionär och Emil som lagledare.

Kanske nya roller för Arne och Emil

Vi skrev om Emil Bergström och hans pappa Arne förra året. Emil fyller 20 någon månad efter årets tävling. Han var nu med för femte och sista gången. Kanske? Pappa Arne har idéer om nya roller.

■ Det är alltså sonen Emil som fått med pappa Arne till Sjövärnskåren i Härnösand och därmed också till ungdomstävlingen. Nu faller Emil för åldersstrecket och får inte vara med nästa år. Men det kanske löser sig ändå.

– Ja vi har pratat om att Emil istället ska bli ungdomsledare, säger Arne i väntan på att laget Lughö ska springa och skjuta biathlon.

– Då skulle ju kanske jag kunna bli funktionär i stället. Vi vill väldigt gärna fortsätta vara med på den här tävlingen båda två. Det är en härlig tävlingsform där alla har samma förutsättningar.

Emil tog ton ordentligt vid målgång efter hinderlöpningen. Han var rejält förbannad på en funktionär som beordrat honom tillbaka, då han sades ha passerat ett omkullvällt träd på fel sätt. Både Emil och Arne tyckte att passagen gjordes rätt och begärde tidsavdrag. Efter en liten smidig förhandling fick Emils lag tillbaka tio sekunder och hamnade till slut på plats elva.

Arne framför ett litet informellt tack till tidningen.

– Förra årets artikel om oss ledde till ökat intresse så att vi fick in ett par nya i kåren.

BENGT PLOMGREN

Upp till bevis för Dimmans demoner

Ett av 57 deltagande lag i ungdomstävlingen på HvSS kom från Uppsala. De kallar sig Dimmans demoner och siktade som alla lag på vinst.

■ – Svar, ja!

Christian Karlsson från Uppsala hemvärnsungdom svarar på frågan om hans grupp tränat på kast med attrapp. Gruppen har samlats varje vecka i fyra månader och tränat på alla moment som ingår i tävlingen, också på momentet precisionskast.

Trots träningen blir det ingen smakstart. Men Christian Karlsson ger ändå ett samlat intryck där han sitter i sjukvårdstället utanför Slottet och får fotblåsor omplåstrade.

– Vi tar vi hem det här.

Han har varit med i ungdomsverksamheten i sex månader. Han pluggar på Ber-

KROGAR – BROAR, TJURAR OCH GULD

■ Det finns många tokiga fantasinamn på lagen. Vi hittar till exempel Tallkrogen, Skotska Tjurarna, Norrlands Hittebarn, Norrlands Guld och Enkelrikta Ölandsbron. Vi fick en dubbelriktad förklaring till det enkelriktade namnet.

Enkelrikta Ölandsbron är från gruppen KRAG, alltså Kalmar- och Kronoberg. Från Kalmar går Ölandsbron över till Öland. Eller möjligen tvärtom! I laget tävlade Malin Olofzon från Kalmar och Rasmus Wirstam och Arvid Håkansson från Öland.

– Ingen fastlänning ska komma över till vår fina ö, säger Rasmus och Arvid.

– Ölänningarna kan vara kvar därute, de har inte på fastlandet att göra, tycker Malin som hävdar att hennes enda röst uppvägs av att hon är gruppchef. Så gnabbar de på ett tag. Men de är tydligent helt överens om att bron ska enkelriktas och att namnet på laget är helt rätt.

nadottegymnasiet, som är ett "uniformsgymnasium", yrkesförberedande med inriktning mot i första hand Försvarsmakten, men även räddningstjänst, polis och tull.

HOPPAS PÅ FM

Han hoppas mycket på Försvarsmakten och vill verkligen göra karriär här.

– Jag är en fysisk människa, vill röra på mig och vet att inom det militära är det en bra gemenskap. Jag har fått många riktigt bra vänner, säger han.

Ledaren för gruppen, David Eriksson gör till vardags värnplikten på I19 i Boden, har ett förflutet i Enköping hemvärnsundom och har i mån av tid coachat Dimmans demoner.

SPORRAR FÖR NÄSTA ÅR

Det är dags för Dimmans demoner att bekänna färg i de återstående tävlingsmomenten.

Första momentet efter lunch är sjukvård och här kommer gruppen till en instruktör som delar ut första förband till gruppen. Väl framme på skadeplatsen ligger två skademarkörer och de ger inte mycket liv ifrån sig.

Laget går stärkt ur momentet och kommer så till "målupptäckt". I fem boxar 50 x 50 meter ligger ett antal objekt utplacerade. Det är inte lätt att se vad som döljer sig i skogen. Laget har tio minuter på sig. En av instruktörerna vid momentet, Jonas Ro-

Dimmans demoner på marsch, men det räckte inte ända fram.

sendahl från Hallandsgruppen, ser stort värde i ungdomsverksamheten.

KUL SE MILITÄRER

– Det är verklig kul att se militärer jag fem år tidigare hade som ungdomar, säger han.

Dimmans demoner kommer till mål efter att med ögonen ha genomsökt boxarna med 41 sekunder tillgodo. De har hittat 15 objekt.

Nästa moment avståndsbedömning klaras av med stegning. Enkelt om man mätt sin egen steglängd. Inget utslagsgivande moment, för det måste ge full poäng för seger.

Viljan och spänsten räckte dock inte till seger. Dimmans demoner hamnade på 34:e plats i sammandraget. Något som kanske sporrar mer till nästa års tävling.

TEXT: PER LUNQE

FOTO: ANDERS KÄMPE

Estländare kvalificerade sig hemma

Två lag kom från Estland, från frivilligförsvarets ungdomsverksamhet. Ester har deltagit vid ungdomstävlingen på HvSS i många år.

■ – För oss som är med i årets lag är det dock första gången, säger Airiin Laaneväli som är gruppmedlem för pojklaget.

Estland ställde upp med ett pojklag och ett flicklag, från Jõgeva och Pärnu. Bägge lagen kvalificerade sig HvSS genom att vinna nationella tävlingar i hemlandet.

– Vi kommer att göra vad vi kan och har förberett oss inför momenten, men blir inte ledsna om vi kommer hem utan något vandringspris. Vi tycker det är kul att vara med, säger Airiin Laaneväli.

Estonia lag två vann överraskningsmomentet och kom totalt på 32 plats.

PER LUNQE

De estländska lagen kom till HvSS med rätt inställning: Det här ska bli kul!

Blodigt värre när Västmanland och Aros övar

På den årliga övningen Vårlöken övade Upplands- och Västmanlandsgruppens befattningshavare från ett flertal tjänstegrenar.

En gren som slipade nyheter var sjukvårdarna.

TEXT: PER LUNQE FOTO: ANDERS KÄMPE

Carin Björkman, hemvärnssjukvårdare skyndar till för att undsätta sin kollega som stoppar om markören Mattias Wallin.

■ Ledningsregementet i Enköping lördag eftermiddag utanför markörgruppens tält: Tre plusgrader och regn.

– Optimalt väder, säger sjukvårdsinstruktören och kurschefen för sjukvård på regementet, Peder Wigdell: Det vill säga såväl markörer som övade sjukvårdare får ge lite jäklar anamma.

Och i markörtältet kokas blodsurrogat. Det är faktiskt blodigt värre i Enköping vilket är helt i sin ordning för de 16 sjukvårdare, avtalsbundna från Röda Korset, som övas ska inte rygga för denna röda kroppsvätska. Markörerna som också är rödakorsare agerar med inlevelse och sätter hemvärnssjukvårdarna på prov i stegrad svårighetsgrad.

Sjukvårdstälten reses i övningsterräng utanför Ledningsregementet. I den blöta kylan som tränger in i ryggmärgen på tidningens fotograf ser vi hur en markör kommer halvspringande med en kamrat. Temperaturen stiger snabbt på sjukvårdsplatsen.

SKARP KÄNSLA

Sjukvårdarna reagerar på ett sätt som om läget vore skarpt.

– Vad har hänt? frågar en sjukvårdare.

– Jag råkade slå honom med släggan, säger kamraten.

Blodsurrogatet har runnit ner från ena handen. Sjukvårdarna lägger honom på ett tjockt liggunderlag.

– Vi lägger ett förband, säger en sjukvårdare och börjar linda.

En annan sjukvårdare håller upp markörens hand.

– Vi skulle behöva ett täcke här, säger hon och snart ligger markören varmt och gott.

– Är du yr? frågar hon och får ett tvety-

digt svar. Har du gjort dig illa någon an-
nanstans?

Nej, det har han inte. Nu kommer sjukvårdsgruppens chef Bengt Aarlot fram. Han frågar efter en patientliggare och börjar snart fylla i: Namn, kompani, skada, etcetera. Bengt Aarlot bedömer att markören bör transportereras till vårdcentral. Även under krigstida förhållanden används vårdcentraler om möjligt. Har vi någon transport? frågar han. Transport finns, men i bilen simulerar markören svimning. Snabbt ut och fram med syrgasen.

PRIORITERING

Momentet bryts med att ett av sjukvårdsbefälen bakom övningen, Krister Lööf, går igenom vad som hänt. Vad gjordes? Och vad skulle ha gjorts? Han konstaterar dock att gruppen vidtagit de rätta åtgärderna.

Lördagskvällen slutar i en masskade-situation där de två sjukvårdsgrupperna samarbetar. Här tillkommer det för ambulanssjukvårdare kända prioriteringsproblemet.

Röda Korset i Västerås försåg övningen inte bara med befattningshavare och markörer utan utnyttjade också tillfället till att låta nyrekryterade rödakorsare vara med som observatörer.

Henrik Olofsson från Västerås följde med intresse övningen.

– Jag är på väg in i Röda Korset och hoppas få en befattning i hemvärnsbataljonen som en personlig revansch för jag fick inte göra värnplikten, säger han.

Efter övningen på Ledningsregementet kommer Röda Korset att gå ut på gator och torg i Västerås.

– Då ska vi rekrytera utanför köpcentrum. Det brukar gå bra och vi hoppas på åtta, tio napp i timmen, säger sjukvårdsbefälet Juha Perttula.

MED MYNDIGHET

Peder Wigdell föreläste om nyheter i preventivmedicin inom hemvärnssjukvården. Tanken är att onödiga skade- och sjukdomsbortfall ska förebyggas genom att sjukvårdarna i kompaniet aktivt kontrollerar missförhållanden som leder snett.

– Vi ska ha en uthållighet på tre veckor. Antag att du som sjukvårdare i fält pratar med en soldat som ser lite hängig ut. Det visar sig att han har feber. Bra. Då ger du honom febernedsättande och ordinerar vi-

I förgrunden hemvärnssjukvårdarna Lena Miller, t.v. och Sarah Fahlén flyttar markören Max Anders Selin.

la i stället för att han fortsätter verksamheten och drar på sig en rejäl förkyllning med följd att han transportereras till vårdplats. Nu har vi undvikit flera dagars frånvaro, säger Peter Wigdell.

Sjukvårdarna ska alltså röra sig bland grupperna, prata med soldaterna och undersöka sanitetsanläggningar, förtäringsplatser, förläggningsstält, kort sagt alla stället där bakterier kan spridas. Till exempel kanske sjukvårdaren går in i ett tält där NN mumsar i sig en falukorv. Inte bra. Resterna kan dra till sig gnagare. Och gnagare kan ge sorkfeber. Inte alls bra.

– Det är viktigt att sjukvårdaren förstår sin roll och uppträder med myndighet. Det talade ordet gäller. När han eller hon påtalat ett missförhållande är det bara att rätta till. Ytterst är kompanichefen ansvarig för sjukvårdarens påpekanden, säger Peder Wigdell.

Det som slogs fast 2002 för sjukvård i huvbataljoner gäller fortfarande. Befattningen ”hemvärnssjukvårdsman” togs då bort och alla nya hemvärnssoldater får nu en 40 timmars sjukvårdutsbildning. Tillkommer sjukvårdsgrupper bemannade med män och kvinnor från Röda Korset.

TOS-NYHETER

Nyheter i ”taktiskt omhändertagande av stridsskadad”, TOS, levererades av Peder

Wigdell. TOS:en består av tre delar. De är vård under eldgivning, taktisk fältvård och evakuering av skadad. 5, 30, 60 gällde tidigare för sjukvård i hemvärnskompanier: En skadad skulle få kamrathjälp inom 5 minuter, vård av sjukvårdsgrupp inom 30 minuter och läkarvård inom 60 minuter. Fortfarande gäller kamratvården inom fem minuter. Men därefter kommer 60 minuter till primärkirurgi och sex timmar till fältsjukhus.

Om en soldat bredvid mig under eldstrid blir skottskadad är det förstås inte bara att slå i parlören och ropa ”eld upphör” på lämpligt språk. Fi fortsätter skjuta. Då ska soldaten få förband som stoppar blödningen omedelbart. Vi fortsätter besvara elden och när förhållandena medger ska ett eventuellt avsnörande förband avlägsnas inom två timmar för att undvika amputation om sådan annars skulle vara nödvändig.

MINSKADOR

Krister Lööf tycker att en avgränsad övning med sjukvårdarna är bättre än en KFÖ. Här kan de själva bygga förutsättningar som håller igång deras sjukvårdare. Det blir fler inspel och mindre väntetid, även om en och annan timme denna helg på Ledningsregementet som brukligt är, bara försvann med regnet.

– Vi kunde gå igenom det nya: TOS, preventivmedicin och minkunskapen, säger han.

Som en liten guldkant på helgen serverade alltså övningsledningen Johan Sohlberg från Swedec i Eksjö som berättade om minor och skador relaterade till dessa. På skärmen i lektionssalen på Ledningsregementet varvade han bilder på minor av olika slag, utslagna fordon och mindre trevliga bilder på små barn som trampat på en mina.

Sjukvårdseleverna fick känna på proteser och sjalar med symboler för minor, sjalar för vissa mindrabbade länder inte tillåtit honom att föra in broschyrer eller böcker, symboler för invånarna saknat läskunnighet. Johan Sohlberg konstaterade att senast kända siffran på döda i minor, 2006, sjunkit till 6000. Men problemet är enormt. Sjukvårdsmässigt var informationen intressant. Pedagogiskt var den kombinerade övningen och utbildningen nyttig för sjukvårdarna. Västmanland och Östra Arosbataljonerna har vässat sjukvården. □

I hela tretton dygn rasade skogsbranden i Hassela, den största på mycket länge. Elden spreds på ett nyckfullt vis och det hände att brandmän och hemvärn fick lämna fronten hals över huvud.

FOTO: JONAS GRINDE/JÄMTLANDS FLYG

Brändernas facit: 32 853 timmars släckning

Hemvänet som i dag finns över hela Sveriges yta lägger ner mycket tid och energi för stöd till samhället – kommuner, räddningstjänst och polis. Det är eftersök av försunna personer, översvämningar till exempel i Arvika, hjälpinsatser efter större stormar som Gudrun, bevakning vid larmbortfall och släckning av bränder med mera.

Hemvänets insats för stöd till kommuner vid bränderna 2-12 juni 2008, blev en stor och samlat en lyckad insats. Ett flertal utbildningsgrupper inom hemvänet försåg kommunerna och dess räddningstjänster med släckande personal.

Här följer en sammanfattningsgruppvis, antalet insatstimmar (h) och var bränderna släcktes:

Västernorrland:	6 350	Hassela och Örnsköldsvik
Gävleborg:	6 527	Hassela och Hassela Skåne
Dalregementet:	4 725	Norrhyttan, Dala Järna, Leksand, Älvadalen
Örebro - Västmanland:	3 517	Tiveden
Livgardet:	640	Fäbo gård
Skaraborg:	2 454	Tiveden, Kinna
Livgrenadjär:	1 440	Finspång
Halland:	1 680	Åsa
Elfsborg:	5 520	Åsa
Summa	32 853	(h)

Rubrikerna på nyhetsartiklarna i Hemvärens nätupplaga löd: "40 släcker i Tiveden", "Bränderna fortsätter", "Bränder hotar bostäder". Ur texterna: "– Vi roterade i Morse klockan åtta och ska ta ett beslut 18:00 om fortsättning ...", "Det brinner också i Finspång. Femton hemvärnssoldater ur 413. hvbataljonen sliter med slangar i hettan ...", "Medelpadsbataljonen med förstärkning av fem brandmän har ett terrängavsnitt vid Ässjö på sin lott ...", "Det brinner för fullt nordväst om Hassela och vid Skåne i Bjuråkersskogen ...".

Hälsingebranden engagerade personal från fyra hvbataljoner

Fredrik Nilsson, Medelpads hvbataljon attackerar med smalslangen.

Det här bevisar att vi behövs

Inte många nollåttor får uppleva det här! Alexander Göransson i Hudiksvalls insatspluton skrattar lite vid tanken och tar en klunk vatten. Det är värmebölja och troligen flera dagars arbete kvar innan branden vid Hassela i Norra Hälsingland är släckt.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

■ Alexander och hans kompisar i plutonen ställer gärna upp och gör nytta för samhället. De kan skogsbrandsläckning och har med sig egen jaktradio. Ett säkrare alternativ än mobiltelefoner i de djupa skogarna.

Fyra timmar efter larmet var 90 man ur närmaste hvförband, Helsinge hvbataljon på plats. De fick ta sig till Hassela i privatbilar eftersom terrängbilarna var inne på service.

Samtliga förband i bataljonen har varit engagerade.

– Det är bra med snabba avlösningar för manskapet slits onekligen, säger Hans Wandér, stabsbefäl.

CHILI CON CARNE

Insatsgänget är nöjda med logistiken och maten. Inga fältkök har använts utan lokala leverantörer står för portionerna. Ett värdshus ringdes upp mitt i natten och

ordnade frukost för Hudiksvallssoldaterna – men då fick de nöja sig med chili con carne.

– Nu poppar samhällssolidariteten upp, framtiden är inte aldeles död, säger Hans Wandér.

Omsättningen av hvsoldater är ungefär 50 om dagen. Ur Medelpads hvbataljon deltog på tisdagen 35 och på onsdagen 55. Mycket folk behövs för att köra tankbilar, transportera ut slang med bandvagn, beva-

ka flygvapents helikoptrar, släcka och bevara. Nyfikna måste hållas borta för att de inte ska korka igen vägarna eller skadas av fallande träd.

FRIGÖR PERSONAL

– Några i mitt kompani har gjort värnplikten som brandmän och själv har jag varit industribrandman, berättar löjtnant Daniel Zetterkvist, som på tisdagen tjänstgjorde som MIC och är chef för Ljungan-Indals hvkompani i Medelpadsbataljonen.

I hemvänet finns även bandvagnsförare som är mer rutinerade än de i räddningsstjänsten. Många har lastbilskort och under branden kör de brandkårens tankbilar och frigör därigenom personal för släckningsarbete.

SNABB RESPONS

På Skånberget träffar vi Göran Pettersson från räddningstjänsten i Hudiksvall där han är chef för skyddsavdelningen.

– Jag är imponerad av hemvänet och ert kunnande. Mina förväntningar har överträffats. Snabb respons, klar och tydlig led-

Marschskorna gav inte tillräckligt skydd mot den heta marken.

ning. Vi har en hel del att lära.

Göran Pettersson ville kalla in hemvänet redan på fredagen. Först på söndagen då ”branden gick ifrån oss fullständigt” fick han som han ville.

LÅNADE SKOLAN

På löjtnant Tord Jonssons initiativ fick hemvänet låna skolan i Hassela för mat-

lagning, dusch och vila. Tord, som är chef för Borgsjö hvkompani, gick på som MIC på onsdagsmorgonen.

– Jag förstår att detta är svårt att organisa. Det är en liten räddningstjänst som är ovana vid hemvänet. De vet inte riktigt vad vi kan men sanningen är att vi har varit med förr och är erfarna.

Emily Öberg från Borgsjö hvkompani

Vi firar 5 år i Stockholm
& tackar alla våra kunder.

Inom de gångna åren har vi haft
många prominenta kunder och
inget går upp emot då självaste
Christer Fuglesang gav oss
förtroendet att handla
autentiska produkter hos oss,
vilket vi är riktigt stolta över.

www.garderoben.se

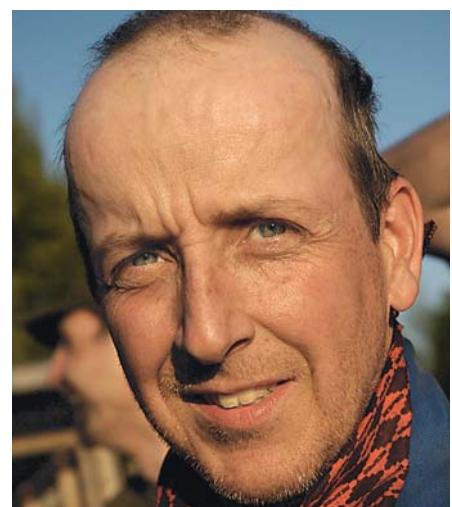
Blåljusmyndigheterna behöver hemvänet för att rida ut långvariga insatser.

MIC Daniel Zetterkvist överlägger med Mats Andersson från privata skogsbrandsläckningsföretaget Wildland Fire. Stf MIC Hans Jonsson lyssnar.

Daniel Zetterkvist körde omkring i vägverkets ledningsbil där han är chef.

Mats Karlsson: Insatsen är en välgärning. Nu ser folk vad vi betyder i kris.

anmälde sig frivilligt att bevaka flygvapnets Vertolhelikoptrar på natten. Hon är tillsammans med sin pappa Sivert gärna med för att hjälpa till:

– Det är kärvt för hemvänet. Folk saknar inte kon förrän båset är tomt. Men det här om något bevisar väl att vi behövs, säger Emily.

GÅ I BRÄSCHEN

Stf plutonchefen i 1. insatsplutonen i Medelpadsbataljonen fänrik Mats Karlsson har varit med vid många bränder och efter sök.

– Det här ser folk och insatsen är en välgärning med tanke på neddragningarna. Jag har också ett ansvar som chef att gå i bräschén.

Mats jobbar skift som svetsare och har

en mycket förstående arbetsgivare. Ekonomin sker går det på ett ut. Den här veckan var det förmiddagsskift men det blir fler timmar i den brinnande skogen.

ONÖDIG VÄNTAN

Fyra hbataljoner, Helsinge, Medelpad, Angermann och Örnsköldsvik hjälpte till att få bukt med den ovanligt stora skogsbranden.

En utvärdering av insatsen kommer att ske, men några synpunkter som tidningen snappade upp kan nämnas:

- Den lokala räddningstjänsten väntade onödigt länge med att begära hjälp av hemvänet.
- Räddningsledningen upplevdes som trög att fatta beslut. Inledningsvis

hände det att folk satt sysslolösa medan det brann friskt i närheten.

- Alla lokala brandkårer har inte samma radiosystem, en del har Rakel, andra inte.
- De militära insatsledarna släpptes inte in i räddningstjänstens stab utan fick leda på fältet.
- Räddningstjänsten förstod först inte att hemvänet har kompetens och tvekade därför att ge svårare uppgifter.
- Räddningstjänsten hade inga kartor att dela med sig av. Hemvänet fick låna från ortens skola.
- Bättre kontakter mellan räddningstjänst och hemvänet krävs för att sopa undan vanföreställningar.
- Marschsko m 90 förstörs av värmen i den heta marken.

Räddningscheferna prisar samarbetet

Om räddningstjänsten fick bestämma är det inte tal om någon minskning av hemvärvnet.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Miltals med slang läggs ut för att komma i närkamp med elden.

■ En rundfråga bland deltagarna i konferensen Brand 2008 ger en entydig bild: Räddningstjänsten över hela riket sätter ett högt pris på hemvärvnet.

För Krister Östrén, stf räddningschef i Piteå är hemvärvnet en levande realitet efter den stora skogsbranden 2006. Man har informationsträffar och i början av maj besökte räddningstjänsten av chefen för Norrbottensgruppen.

– Som läget är i dag är det hemvärvnet som sitter på resurserna. Vid Boden-branden var det semestertid och vi hade svårt med egen personal så hemvärvnets hjälp var oerhört värdefull, säger Krister Östrén.

HV FÖRSTA VALET

– Mindre bra är att personer med hemvärvnskontrakt inte får ingå i de frivilliga

resursgrupperna. Ofta är det helt olika användningsområden och olika typer av händelser.

– Detta borde lösas, jag kan tänka mig att hemvärvnet bör vara första valet.

En obeväpnad del av hemvärvnet med stöd till samhället som huvuduppgift är ingen tokig idé, anser Krister Östrén.

– Det skulle vara en mycket bra förstärkning för oss, inte minst materiellt.

DIREKT NEGATIV

Sten Holmgren, vice ordförande i Västra Sörmlands räddningstjänst känner väl till hemvärvnet där han faktiskt är med, fast passiv de senaste åren.

I de aktuella kommunerna Katrineholm och Vingåker har man varit förskonade från större bränder och andra störningar

och inte behövt be om hjälp.

Ändå är Sten Holmgren direkt negativ till att Försvarsmakten skär ner på hemvärvnet.

– Förr hade vi regementena, nu är militären borta. När något sen händer klagar vi på att resurser saknas. Hemvärvnet är nödvändigt i en nödsituation.

BEHÖVS I KRIS

En fin styrka att ta till vid eftersök och större påfrestningar på samhället, betygssätter Nils Olof Sandberg, tidigare stf generaldirektör för Räddningsverket och nu ordförande i Brandforsk.

– Dessutom är hemvärvnet det enda territoriella närförsvar vi har. Det är oroväckande även om jag håller med om att hotbilten är annorlunda. I krissammanhang be-

**"Civilförsvaret är ju borta och vi har små styrkor med liten uthållighet.
Er organisation är självgående med egna befäl och kan avdelas att lösa uppgifter
vid långa insatser."**

hövs hemvärvet när civilförsvaret och alla sådana resurser är borta.

VÄRDEFULLT TILLSKOTT

Brandförman Kenneth Carlsson i Smedjebacken var en gång hemvärnsman i Trollhättan.

– Hos oss har vi haft stor nytta av hemvärvet vid skogsbränder och gasolyckan i Borlänge år 2000. Vi har samövningar och lär hemvärnssoldaterna koppla och dra slang. Ett värdefullt tillskott vid extraordnära händelser.

Halveringen av hemvärvet ogillas av Kenneth Carlsson.

– Det bekymrar mig. Civilförsvaret är ju borta och vi har små styrkor med liten uthållighet. Er organisation är självgående med egna befäl och kan avdelas att lösa uppgifter vid långa insatser.

INSATSER FÖRSVÄRAS

– Jodå, jag har legat i lumpen, och farfar och pappa var med säger Jan Tomtin, brandförman i Brännkyrka i Stockholm när tidningen frågar vad han vet om oss.

Med undantag för Tyrestabranden 1999 har inte Jan Tomtin varit i kontakt med hemvärvet. Det beror på att kåren mest sysslar med villabränder och trafikolyckor. Men:

– Det ligger en fara i all nedskärning. Vad är vi för slags stat som inte kan försvara sig? Och stora insatser kommer att försvåras. I hela Stockholm är vi 500 brand-

män och klarar inte många dagar innan vi måste få hjälp.

HÖLL VAKT PÅ NÄTTERNA

Anders Larsson jobbar på ett företag i larmbranschen och är också deltidbrandman i Ljungby. Kommunen var hårt drabbad av 2000-talets stormar. Hemvärvet höll vakt på stationen på näätterna när telefonförbindelserna slagits ut.

– Det här var extrem händelse då alla behövdes, hemvärv, bilkåren, lottor. Vi hade aldrig klarat oss själva.

BREDDAR UPPGIFTERNA

– Försvarsmakten fösvinner mer och mer och då ökar hemvärvets betydelse, konstaterar Hans Bergdahl, stf räddningschef i Karlstad.

I staden med kringliggande kommuner ska räddningstjänsten förvandlas till en krishanteringsorganisation med breddade uppgifter.

– I dessa planer finns hemvärvet med och även om vi inte tar hjälp av er dagligen behövs ni vid större och långvariga händelser. En nackdel om hemvärvet minskar är att lokalkändomen och närheten blir sämre, säger Hans Bergdahl.

KÄNNS MÄRKLIGT

I Norrtälje kommun samordnar Bjarne Hansson personaltjänsten för fem deltidskårer med sammanlagt 73 anställda och även en mindre deltidssyrtika. I ett näöläge

kan man även ta in folk från frivilligorganisationer, både hemvärv och frivillig resursgrupp finns.

Fyra bandvagnar står uppställda centralt och fördelas ut vid vädervarningar. Första dygnet kör räddningstjänsten, sen tas förfarna från hemvärvet. Det här är nödvändigt för att kommunen ska kunna klara fordringarna att transportera till exempel sjukvårdspersonal till och från farbar väg.

– Känns märkt om hemvärvet skulle tas bort. Det är vi inte beredda på. Jag har ett idrott arbete redan att rekrytera brandmän, säger Bjarne Hansson.

TIDSFAKTORN VIKTIG

En politikerpanel på Brand 08 var helt överens om de frivilligas betydelse. Men hur mycket i kronor och ören Sverige tjänar på att hemvärv och frivilligorganisationer ställer upp i kriser är det ingen som vet.

Doktoranden i nationalekonomi Björn Sund vid Örebro universitet kan tänka sig att analysera det när han är klar med sin avhandling 2009.

Färsk resultat från hans forskning visar att tidsfaktorn kan ha enorm betydelse för att minska skadorna på liv och egendom. Vilket talar för att folkrörelser och ideella krafter måste finnas med i samhällets befolkning. Det har också räddningsverket tagit fasta på i sin studie ”Framtidens risiker och säkerhetsarbete” även om hemvärvet inte nämns särskilt. □

Finspångs räddningstjänst tackar för hjälpen

Vid en av flera skogsbränder under juni månad i år fick räddningstjänsten hjälp av hemvärvet.

I Finspång är räddningschefen Jan-Erik Heintze mycket nöjd med samarbetet.

■ Vid en stor skogsbrand som hotade byn Lämmetorp begärde Finspångs räddningstjänst redan dag ett hjälp från hemvärvet via Malmen i Linköping.

– Som det visade hade vi inte klarat händelsen utan hemvärvet, säger Heintze.

Resurserna i Finspång täntes till gränsen och förutom hemvärvet från Norrkö-

ping och Linköping deltog angränsande kommuners räddningstjänster.

Heintze är mycket nöjd med samarbetet:

– Det flöt riktigt bra och jag kan lugnt vända mig till hemvärvet om vi behöver hjälp igen.

Hemvärvet var med från första dagen

under den vecka då branden motades bort från bebyggelse.

– Det såg illa ut i början men snart fick vi grepp om förloppet, säger Heintze.

Branden nedkämpades och hemvärvet kunde dra sig tillbaka dag sex då eftersläckning sköttes av räddningstjänsten.

PER LUNQE

BOHUSDAL

med kniven på strupen

Soldaterna skakar av sig nedläggningshot, över instinktivskytte, blixtlås och sjukvård när BohusDals bataljoner samlas.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Instinktivskytte gnuggades på övningen.

■ Trots dystra rubriker i Bohusläningen om nedläggning av BohusDalgruppen kom 150 soldater ur WästgötaDals huvbataljon och 113 soldater ur Bohusläns huvbataljon till morgonuppställningen på Bulid.

Man måste beundra Anders Ohlsson med tiotalet kamrater från Åmål som gick upp klockan kvart i fem på morgonen för att skaka buss i fem timmar till övningen.

Men så var också en av attraktionerna löjtnanten Thomas Knutsson som fick spontana applåder för sina demonstratörer av instinktivskytte. Det rör sig om strid

på mycket korta avstånd där tiden är avgörande.

FÖRLÄNGNING AV ARMEN

Robert Karlsson i Södra Bohus insatsploton tittar på och säger sen att instinktivskytte handlar om att inte tänka, bara att göra.

– Ak4:an ska vara som en förlängning av armen, det här är verklighetsnära situationer.

Thomas Knutsson själv avslöjar att knepet är att öva, öva och åter öva. Man måste stå rätt och kunna nå säkringen med höger-

tummen. Korta soldater klarar inte att osäkra och skjuta inom två sekunder.

Svetsaren Anders Ohlsson, 26, tar fram kaffe och smörgås som han längtat efter hela morgonen och berättar att han är tillfreds med momentet. Hög klass på instruktörerna, ordning och reda och bra struktur. Ett helt gäng från Åmål gick med i hemvärvnet efter lumpen på P4. Att känna allmänhetens tacksamhet vid eftersök betyder också mycket för Anders lust att vara med.

På nästa station stegrades utbildningen med blixtlås bakåt. Lite ovant för snart pensionerade väg- och vattenbyggnads-

Inga jaktskott här. Instinktivskytte kräver mer, framförallt övning, säger Thomas Knutsson.

Carina Segerlind, undersköterska som lär sig krigssjukvård.

ingenjören Bertil Persson. Första gången fick instruktören Fredrik Angmyr påpeka att Bertil måste rikta vapnet uppåt då han springer tillbaka.

– Man märker skillnaden. Är det reguljärt hv måste jag ha mer koll på säkerheten.

”Alltid säkrat vid förflyttningar. Som förflyttning räknas även från liggande till knästående”, ropar Fredrik, som är f.d yoff och försökt få reservofficersavtal med P4 med placering i hemvärvet utan att lyckas.

AVRUNDAR OMSKOLNINGEN

Med sig in i hemvärvet tog sjukvårdsstudenten Carina Segerlind sitt civila yrkeskunskap som undersköterska. Strax före jul var hon klar för placering i Steninge kompani. Nu drar hon skadade soldater i säkerhet. Det här är väl enkelt för dig?

– Nej, jag har inte jobbat inom akutsjukvården så det här är andra slags problem än de jag sysslar med normalt, säger Carina som ser fram emot att få avrunda sin omskolning med tredje steget i grundutbildningen, omfattande nio dagar.

Sjukvårdsbefälet i bataljonen, Annika Reimendal har i dag lagt tonvikten vid psykiskt omhändertagande. Tolv markö-

Grundläggande teknik för SIB nöts in i Uddevalla.

Personal från tre kokgrupper gick ihop för att klara inspektionshelgen. Elinor Adolfsson från Strömstad förbereder utspisningen.

Bokstavering på engelska och UTM-systemet för lägesbestämning stod på dagordningen för trosstrupchef Anita Åkermo och stabssbiträde Catarina Sjöstrand.

rer från omvärdnadslinjen skapar realism för sjukvårdsgruppcheferna. Dessa har fått förstegsutbildning och gör enligt Carina en bra första insats på olycksplatsen.

TRIVSEL TROTS BRISTER

Ett resonemang om hur man bygger en vänskap i förbandet uttryter nu bland sjukvårdarna. Daniel Carlsson säger åpro- på att utrustning fattas att även om inte allt är optimalt måste vi hålla fokus på uppgiften och bygga på grupp dynamik.

– Här i Bohus har vi aktiviteter för alla tjänstegrenar och träffas för att repetera och hålla ihop.

På så sätt uppstår kontinuitet och trivsel och då kan man stå ut med en del brister.

Engelsk bokstavering och UTM-syste-

met tar emot lite för lottorna Gunilla Moland och Gudrun Treding. Den unge kadetten från P4 ser dock till att alla fattar.

– Vi får i alla fall prata svenska och det är vi glada för, säger de två goda vänerna med en mun.

De har hållit ihop i hemvänet hur länge som helst. Gunilla gick med som unglopta för 48 år sen.

Hon kan berätta om hemvärnsgården i Häverud dit hon förr gick varje vecka för att lära sig något nytt. Om handarbeten och basarer. Nu krymper kårerna och föreningslivet känns hotat.

– Men vi har roligt och byter uppgifter i staben för att lära oss mer. Fast några datorer har vi inte på vår nivå, vi håller oss till M-blanketterna. □

Gruppens officerare går in som förbandschefer

■ I Dalsland gör bara en ung man sin värnplikt i år. Så hur bär man sig åt för att hitta personal till hemvänet?

Rekryteringsofficer John-Olov Fridh på BohusDalgruppen har prövat minst tio olika metoder och slutsatsen blir på bohuslänska: ”Tjöta hål i huvet på folk”.

Trots detta är chefen för Wästghöta-Dals hvbataljon Anders Ludvigsson full av tillförsikt.

– Jag tror på bataljonen men vi är beroende av direktutbildning och tydliga uppgifter. En hemvärnssoldat kan aldrig ha en relation till ett typobjekt. ÖB och regeringen måste tala om vad nationella skyddsstyrkorna ska vara till för.

VILKA MORÖTTER?

Kollegan på gruppen Thomas Jansson är handläggare för Bohus bataljon. Även han letar efter soldater och fick ihop 34 nya första året. Inte illa men samtidigt slutade väldigt många.

– Vilka morötter ska vi ha för att behålla våra meniga skyddsvakter? undrar Thomas, som hoppas på aspirantutbildningen av ungdomar.

Det är heller inte helt lätt att hitta chefer på högre nivå, så flera av gruppens officerare har fått ställa upp.

– Det är bra, men nackdelen är att rörelsen blir sittande som fågelungar. Det är den som måste vara motorn i det hela, säger chefen för BohusDalgruppen Niklas Hermansson.

Chefen för P4, Ronald Månsson kastar ut en brandfackla:

Ska vi fortsätta utbilda frivilliga till bataljonschefer? Han säger i samma andetag att det inte finns något enkelt svar.

Läget är, enligt ombudsman Mats Jansson, att 8 av 60 bataljoner har yrkesofficerare som chefer och 21 av toppfigurerna är fd yrkesofficerare.

ULF IVARSSON

Eleverna fick genomföra ett dygn helt ensamma i skogen.

Framtidens ledare: Jeanette Vall, stabslotta från Stockholm, tror att kursen kommer att utveckla henne positivt.

Inga skott i ryggen på våra ledare

Under kursen Gruppbefäl Ledarskap formas ledare inom hemvärvnet genom självinsikt. Öppenhet, respekt och ansvar är ledord som genomsyrar utbildningen på Tönnersjö skjutfält utanför Halmstad.

TEXT & FOTO: RICHARD KJAERGAARD

■ Ute i skogen på kursens tredje dygn sitter Ingmarie Rosén vid ett träd och läser den pärm med reflektionsfrågor som kurschefen delat ut. Det är meningen att eleverna ska tillbringa ett dygn i ”ensamrespit”, vara tysta och tänka över sitt eget liv och situation. Lite som en minivariant av ett klosterliv. Den ensamma tiden ska ge dem svar på frågorna. Sedan redovisas dessa för en mindre grupp ur kursen på sex personer.

– Jag jobbar som lärare civilt. Tror redan nu att jag kommer att ha nytta av det här. Inte minst i mitt yrke. Att vara lärare är inte bara att lära ut saker. Det är ett yrke som också innefattar ett ledarskap gentemot barnen, säger Ingmarie Rosén från Kalmar Insatskompani.

Hon har redan nu blivit tillförordnad stabsgruppchef vid hemmakompaniet, men känner att hon haltar lite i vissa kunskaper inom hemvärvnet. Hon har inte gjort någon värvplikt och ibland kan det vara svårt att förstå vad folk menar med vissa uttryck.

– Jag gör hela paketet nu för att bli färdigt gruppbefäl. För att nå dit så ingår naturligtvis också ledarskapsutbildning. Inom svenska lottakåren så genomför vi bland annat kurserna TFU-GB som jag tidigare gått och så denna, Gruppbefäl Ledarskap för att bli gruppbefäl, säger Ingmarie Rosén.

ERFARENHETER FRÅN VIETNAM

Kurschefen Siw Svensson menar att ledarskap är lika enkelt som komplicerat och tar den enkla varianten:

– Öppenhet, respekt och ansvar är ledorden i försvarets ledarskapstänk.

Siw Svensson har undervisat i ledarskap vid Militärhögskolan Karlberg och varit utvecklingsofficer. Hon är en kvinna som har mångårig erfarenhet av att utbilda ledare inom Försvarsmakten. I två veckor ska hon tillsammans med ett rutinerat team av instruktörer utbilda hemvärvnets framtida ledare.

– Kursen handlar till stor del om att granska sig själv, en självinventering. Ele-

verna får ibland ställa ganska jobbiga frågor till sig själva. Vad är jag dålig på och vad är jag bra på? Vad är mina styrkor och vad är mina svagheter?

PERSONLIG INVENTERING

Försvarsmaktens värdegrund och ledarskapsdoktrin går mycket ut på att arbeta i grupp. "Ingen grupp är starkare än den svagaste länken", är ett bevingat uttryck som ofta hörs sägas. Genom den personliga "inventeringen" uppnår eleverna större självkändedom. I en allt mer flexibel försvarsmakt så måste man ta vara på alla kompetenser.

Det moderna militära ledarskapet togs fram i Sverige på 1980-talet efter bland annat amerikanska och israeliska erfarenheter. Allt för många befäl på grupp och plottonsnivå blev skjutna i ryggen av de egna i Vietnam. Man måste unisont i en grupp komma fram till vad man är dålig på. Först när man är ärlig mot sig själv och övriga i gruppen så kan man finna de genomgående bristerna, men även styrkan. Det var den här grupperingen som många gånger var obefintlig i Vietnam.

– Det ställs högre krav nu för tiden på en ledare. Det är viktigt att också hemvänet tar vara på de elever som genomför Försvarsmaktens moderna ledarskapsutbildningar, säger Siw Svensson.

REFLEKTIONER I NATTMÖRKRET

Hon har sett en tendens i hemvänet att antal tjänsteår och engagemang ibland gått före reell kompetens när man utnämner cheferna.

– Det är viktigt att alla är med på tåget vad gäller den moderna värdegrunden och uppdaterade kunskaper i ledarskapet, säger hon.

25 meter bort från Ingmarie Rosén håller gruppmedlemmen Jeanette Vall på att bygga upp sin förläggning för natten. Samtliga ska sova i så kallade "knäppetält", välkända för dem som gjort värnplikt vid ett jägarförband på 80-talet eller tidigare. En enkel tältdel i grönt regnvisande galon. Hon har varit noggrann. Ett tjockt granristäcke ligger där hon ska sova under natten.

– Det sitter i ryggmärgen att inte tälja av kvistar från levande träd. Men det gäller väl inte i försvarets övningsterräng antar jag, säger Jeanette Vall och ler.

Platsen hon har valt ligger högt, är smått lutande och någorlunda torr. Luften är

frisk och solstrålarna strilar fram genom skogen. Energiskt täljer hon pinnar och slanor till sin förläggning.

Jeanette Vall är stabslotta och tillhör insatskompaniledningen, underordnad Söderörnsgruppen utanför Stockholm. Kompaniet utgår från Amf 1 på Berga.

– Vi ska skriva ner våra reflektioner i en dagbok under dygnet. Vi ska också förbereda en presentation för våra kamrater i gruppen, så det blir lite spänande att både blotta sig själv och höra vad de andra ska presentera. Frågeställningen fokuserar på temat hur är jag, säger Jeanette Vall.

INTERNATIONELLT LEDARSKAP

Förutom den vanliga rutinen med allmän information och uthämtning av utrustning

Ensamma vargen: Ingmarie Rosén, tillförordnad stabsgruppchef från Kalmar njuter av lugnet i skogen.

har kursens instruktörer gått igenom lite om vilken ledartyp som Försvarsmakten efterfrågar i dag.

– De vill ha flexibla ledare. Både den som kan detaljstyrta i kritiska situationer och den som kan fullständigt lita på och delegera till sina underlydande, säger Jeanette Vall.

Förutom att nu gå hela gruppbefälsplanet för lottor så har Jeanette Vall även erfarenheter från kurser med internationell fokus. Hon har tidigare också gått kursen INTSAC, som innefattar internationell stabstjänst.

– Jag fick tillfälle att tjänstgöra med officerare från Slovenien, Finland och Ukraina på Livgardet. Det var kul och spännande. Jag kan verkligen tänka mig att söka utlandstjänst nu, inte minst på basen av de

kunskaper jag nu får genom gruppbefälsplanet. Det hade varit riktigt intressant, säger Jeanette Vall, som till vardags arbetar som kriminalvårdare. Ett tufft jobb där hon ofta får tackla konflikter med de häktade.

Försvarsmakten riktar in sin verksamhet allt mer på internationell tjänst. Nu efterfrågas fler frivilliganslutna ute på missionerna. Utlandsupprullen är ofta komplexa och kräver ett flexibelt ledarskap. Utöver det behöver Försvarsmakten allt fler frivilliga instruktörer som kan tjänstgöra kortare perioder då ordinarie personal befinner sig på utlandsupprullen. Detta har visat sig inte minst då Nordiska stridsgruppen bildades. Kursen leder dock inte direkt till en kompetens som instruktör, utan är en av grundpelarna i deras framtida ledarskap.

TANKEPROCESS

Det är F 17:s frivilligsskola vid F 18 i Halmstad som genomför kursen. Skolchef är major Anders Troedsson, flygvapenofficer sedan 1973:

– De här två utbildningsveckorna fokuserar inte på ett klockrent militärt uppträddande. Det viktiga i kursen är självkändomen som eleverna får och tankeprocessen omkring dem själva som vi startar upp. Ofta tar det några dagar innan eleverna själva inser det. De faller lätt in i andra typer av kursers "tänk" som de tidigare genomgått. Något som snabbt förändras efter några dagar, säger han.

Kursen samlar soldater från Svenska lottakåren, FMCK, Svenska brukshundsklubben och hemvänet. Eleverna är främst kvinnor, men här finns även män representerade. Huvudman för kursen är Lottorna.

I skogens tysta mörker rör sig många tankar den kommande natten i huvudet på eleverna. En helt ny tankeprocess har startat för många av dem. Efter kursen Gruppbefäl Ledarskap kommer några att få tillfälle att slipa sin självkändom ytterligare genom möjligheten som ges att söka sig till en UGL-kurs, Utveckling av Grupp och Ledare. De kommer då att besitta grundläggande kunskaper i ledarskapet. Att vara gruppbefäl är bland det mest dynamiska man kan göra inom ett förband.

– Man är både länken uppåt och den som till ska se till att soldaterna leds i verksamheten med respekt, lyhördhet och ansvar, säger kurschefen Siw Svensson. □

Förläggningsstjänst: Det gick snabbt att få upp tältet när alla hjälptes åt.

TOTALFÖRSVARSUTBILDNING
I KRISTIANSTAD:

Smakprov på den militära världen

**Blandade dialekter hörs runt förläggningsplatsen
på Rinkaby övningsfält utanför Kristianstad.
52 tjejer och killar från hela landet tar sina första
stapplande steg in i rollen som blivande soldater.
Vi följde med på svenska lottakårens grundläggande
soldatutbildning TFU-G i Kristianstad.**

TEXT & FOTO: RICHARD KJAERGAARD

■ – Men ska inte den där skorstensmojängen sitta så då? En ung tjejer med mössan lätt på svaj kommer ut från tältet och pekar till några kamrater. Tältet som var så fint spänt, har nyss rasat ned över dem. Kättingen kring tältallriken satt inte rätt den här gången heller.

De har tur på sin första ”camping” med försvarnet. Solen lyser över eleverna och Skåne i dag. Kursen TFU-G är det första mötet för många med Försvarsmakten. Det militära har de flesta bara upplevt på film.

– Det kändes otroligt ”manligt” när jag kom hit igår och fick på mig uniformen för första gången, säger eksjöbon Jennie Friman från frivilliga fallskärmsförbundet. Hon är medlem av det militära landslaget i fallskärmshoppning också. För ett deltagande där krävs det en militär grundläggande utbildning.

KALLAS EXERCIS?

Kursen är även ett alternativ för killar som inte fått möjlighet att göra värnplikt. Under veckan kommer deltagarna få stifta bekantskap med bland annat grundläg-

gande sjukvårdstjänst, förläggningstjänst och vapenutbildning. Eleverna får också bekanta sig med uniformen och den övriga materielten.

– Igår fick vi öva på att gå i takt. Jag tror det kallas för exercis va? säger Jimmy Palmqvist från Frivilliga flygkåren i Skaraborg. Han skulle egentligen gjort sin värnplikt på F6 i Karlsborg, men då inryckningen stundade så lades flottiljen ned.

– Det blev flyg ändå för min del. Jag tog ett privat flygcertifikat. Sedan en tid är jag med i flygkåren. Det är spännande och vi håller på och experimenterar mycket i Skaraborg. Till exempel överför vi kartor via mobillänk ned till marken. Själva ”gröntjänsten” som vi går igenom här har jag ju ingen koll på än men det verkar spännande, säger Jimmy Palmqvist.

Kurschefen Jerk Jansson är själv med i frivilligförsvaret. Efter grundutbildning till militärpolisjägarsoldat vid K3 i Karlsborg 93–94 så har han bland annat arbetat som frivilliganställd instruktör vid Marinbasen och vid nu nedlagda F 4 i Östersund. Civilt arbetar han som ambulanssjukvårdare i Stockholm.

– Vad vi ger dem här är starten på ett förhoppningsvis aktivt framtidsläggande. På den här kursen har vi folk från åtta olika frivilliga organisationer. De läser sig det mest grundläggande under veckan. Men jag skulle helst se att kursen kunde ha varit två veckor lång. Då hade deltagarna hunnit bli ännu mer varma i kläderna, säger Jerk Jansson.

Sin egen inryckning vid jägarförbandet K3 tar han inte som någon förlaga när han la upp kursplanen:

– Nej, meningen här är inte att gallra bort soldater som de gjorde under min värnplikt. Här tar vi det lugnt och metodiskt. Eleverna är alla frivilliga och det är viktigt att de känner att de är välkomna och fortsätter inom frivilligförsvaret. Det är bra att det är fint väder nu också när vi ge-

Kurschefen
Jerk Jansson
är aktiv i ett av
hemvärvets
nyuppsatta un-
derättelse-
kompanier.

– Säkrar platsen kanske, svarar en elev.

– Rätt, säger Cay Öst.

Anna Ek, 20, från Eskilstuna hittade Svenska lottakåren på internet. Hon har länge varit intresserad av uniformerade yrken. Hennes framtidsplan är att bli polis.

– Jag har redan genomfört alla tester till polisen och det gick bra. Jag får snart svar om jag kommer in eller inte, säger hon förväntansfullt.

SER UT SOM MARSCH

Anna Ek är en erfarenhet rikare än många av sina kurskamrater. Hon deltog i lottakårens Wintermeet i Boden i vintras. Där fick deltagarna bland annat åka skidor och bygga bivack.

– Det var jättekul, så jag såg verkligen fram mot att gå den här kursen. Jag tror in-

Anna Ek från
Eskilstuna
genomförde
lottornas
Wintermeet
i Boden innan
TFU-G.

te att det kommer att bli några problem för mig att sova i tält i natt efter mina erfarenheter från Boden, säger Anna Ek.

Under kursen får många också ett första smakprov på att leda en militär grupp. Instruktörerna utser tältlagschefer och dagslever.

– Dageleven till mig, ropar kurschefen Jerk Jansson.

Malin Adolfsson kommer springande med raska steg och andan i halsen.

– Ni äter lunch i matsalen klockan 12:00, tillse att alla är klara för utspisning utanför matsalen senast 11:50, säger kurschefen Jerk Jansson.

– Ja löjtnant, svarar Malin Adolfsson och försvinner iväg och orienterar sin kursomgång.

Truppen marscherar bort till matsalen efter bästa förmåga. Några i otakt. Men för att ha fått första exercispasset så sent som dagen innan så ser det på håll ut som ett förband är ute och marscherar.

När Försvarsmakten drar ner sin värnpliktskader så är TFU-G en kurs som ger chans att komma med frivilligt i försvaret. För några av eleverna på Rinkabyfältet kanske det leder in i den militära världen på riktigt. □

Sjukvårdstjänst är en viktig del i den grundläggande soldatutbildningen.

Odd omvärdar vår syn på vakttjänsten

Hemvärvnets soldater får i dag en skyddsvaktsutbildning i toppklass.

Det har de till stor del Odd Lind, hemvärnsbefäl i Karlstad att tacka för.

TEXT: ULF IVARSSON FOTO: ANDERS KÄMPE

■ Dåvarande Värmlandsgruppen bad i början av 2000-talet Odd Lind att fräscha upp deras material. Han fick en plastpåse med gamla overheadbilder av skiftande kvalitet.

Odd skakade lite på huvudet och satte sig ner och gjorde en serie pedagogiska bilder i PowerPoint.

Detta paket samt ett motsvarande av Rune Virdehed (fd poliskommissarie med lång erfarenhet av att utbilda bland annat skyddsvakter) lämnades som förslag till utbildningspaket till HvSS. När Tommy Lacandler på HvSS samordningsavdelning fick klart för sig vad som pågick beställde skolan ett nationellt utbildningspaket av de båda specialisterna.

SAMMA KOMPETENS

Alla utbildningsgrupper certifierade varsin A-instruktör på en kurs på HvSS i januari 2007. Dessa officerare har rätt att i sin tur utbilda B-instruktörer som kan biträda på kurserna och sköta omförordnanden. Med andra ord har man nu lagt grunden för att ge skyddsvakterna samma kompetens oavsett var i landet de finns.

– Det rör sig om långtgående befogenheter och vid objekten tas besluten med hänsyn till en rad faktorer, förklarar Odd Lind.

Skyddsvakten ska helt enkelt snabbt kunna avgöra om det är motiverat och tillåtet att göra ett ingripande. Först ska skyddsvakten fråga sig om det finns lagstöd för en åtgärd. Om svaret är ja ska ett behov att agera finnas. Slutligen måste hon eller han veta om maktmedlen står i proportion till den eventuella skadan det orsakar.

– Så här vill jag att alla ingripanden ska prövas, säger Odd Lind, väl medveten om att alla som klarat provet inte är lämpliga ändå. Efter ett par år glöms 75–80 procent bort men godkännandet gäller fortfarande. (Försvarsmakten ger godkännanden med en giltighetstid på upp till fem år).

TOKIG INSTRUKTÖR

På sin första kurs pratade sig Odd hes och trött, men de gamla OH-bilderna fungerade inte. Ledstjärnan i arbetet med paketet blev därför att göra det lätt för instruktören att hålla en röd tråd i lektionen.

– Nu försöker jag spela ”tokig” instruktör och måla upp mentala och fysiska bilder som fastnar i huvudet.

En nyhet för oss som blev skyddsvakter

tidigare är en omvänt syn på våldet, som stämmer mera med polisens arbetsätt.

– Enligt FM:s föreskrifter om skyddslagen ska de militära skyddsvakterna bärä vapen direkt. Det är att börja i fel ände. Nu talar vi inte om den gamla våldstrappan utan hellre om våldstriangeln, där kropps-krafter bildar den stora basen. Därefter kommer – men i mindre omfattning – hjälpmedel som batong och handbojor och vapnet används i sista hand när ingen annan utväg finns.

Det här är ett brott mot gamla inrotade föreställningar. I mellersta militärdistriket trodde man inte på batonger och bojor som ansågs ta för mycket tid att lära ut och dessutom ”kunde missbrukas”, berättar Odd Lind.

VITNE KRÄVS

I den militära skjutförordningen ges möjlighet att använda skjutvapen för att förhindra våld mot person (nödvärn). Men A-

ODD LIND

Lumpen på I2 1983 som bevakningsplutonchef. Frivilligtjänstgöring på regementet 1987–89. Driftvärvet i Karolinen, Karlstad till nedläggningen. Därefter stabsbefäl stri/und/säk i hemvärvet.

Jobbar som handläggare på Skatteverket.

Ålder: 44 år.

Utbildning: Examen i rättsvetenskap 1999.

Bor: I Karlstad.

instruktörerna är även informerade om möjlighet till skjutvapenanvändning i samband med ”laga befogenhet”. Den innebär att verkanseld, under vissa omständigheter, får användas som ett ytterst medel för att lösa en tjänsteåtgärd. Det här finns med i paketet, men utbildningsgrupperna får själva bestämma om de lägger tid på det.

Hävdar man laga befogenhet, såväl som nödvärn, gäller det att det håller i domstol.

– Därför förespråkar jag aldrig ensambevakningar. Det måste finnas stöttnings och vittne i samband med ingripanden, med mera.

Målet är att 50 procent av de meniga och 100 procent av befälen är skyddsvakter, men dit är det långt. Enligt Odd Lind är det kanske inte ens möjligt. I ett insatskompani kan det fortfarande vara 25 procent med gällande godkännande.

– Planerna bestämdes av någon stab

utan att man funderat över hur realistiska de är. Det vore bättre att satsa på ett mindre antal med högre kompetens för eskort och bevakning. Styrkorna skulle också fungera som intern marknadsföring i försvaret.

AGERADE PÅ VAKTB

Tidigare stödde sig militär personal på VaktB, men efter incidenten i Sörmland 1980 då hemvärnsmän sköt mot polis vid ett ammunitionsförråd omarbetades den. Soldaterna låg gömda i skogen, poliserna var civilklädda.

Hemvärnssoldaterna hamnade inför skricket. Efter överklagande avgjorde högsta domstolen, som fällde för brott mot vapenlagen men inte för själva våldet.

– De agerade på en VaktB, som inte styrde upp befogenheterna lika strikt som i dag. Numera kommunicerar vi bättre med polisen, gör avspärrningar och lyser upp vår närvoro, säger Odd Lind.

Regelverket är mycket tydligare i och med FM:s föreskrifter om skyddslagen. Det ska enligt dessa föreskrifter bland annat finnas en bevakningsinstruktion för varje skyddsobjekt.

Nuvarande VaktB (FFS 1996:13) omfattar generella grunder för vakttjänst, samt regler för ingripanden på objekt som inte är skyddsklassade.

JÄMNAT MARKEN

Skyddsvaktspaketet blir aldrig helt färdigt. Odd Lind följer utbildningen i Örebro- och Värmlandsgruppen och BohusDalgruppen och samlar in erfarenheter. Cd-skivan ersätts mer och mer av USB-minnen. Förandringar kan mejlas till respektive utbildningsgrupp.

Jobbet med paketet har jämnat marken för ett närmande mellan militär och civil skyddsvakttjänst samtidigt som utredaren Olof Egerstedt föreslagit att lagen ska utvidgas även till vägrullande skyddsobjekt.

– Kontakt togs tidigt med RPS för att kvalitetssäkra skyddsvaktsutbildningen gentemot den civila motsvarigheten som RPS ger riktlinjer för och därför kan vi i framtiden lättare medverka till bevakningen av civila objekt om och när detta blir aktuellt.

Man skulle kunna säga att Odd har som hobby att levandegöra tung juridik och han är sugen på nya uppdrag, även som befäl, då han hamnat i personalreserven. □

M90-kängorna höll inte i Nijmegen

I årets Nijmegenmarsch i Holland förekom ett tråkigt problem, några svenska vandrare råkade ut för haveri på sina M90-kängor. En deltagare fick enligt uppgift bryta på grund av att kängorna gick sönder helt.

TEXT & FOTO: PIA-LENA JANSSON

■ En annan gångares kängor havererade redan vid första rastplatsen dag ett. Han fick sedan tejpia mer på kängorna än på fötterna men klarade fantastiskt nog hela marschen.

Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg besökte marschen och var bekymrad över att hela 21 svenskar brutit. Enligt honom torde det bero på att nybörjarna går enskilt samt att de tränar för dåligt.

För många bryter marschen menar Roland Ekenberg. Att gå i grupp tycker han borde bli obligatoriskt åtminstone de första gångerna. Inom ramen för förbunden inom Försvarsutbildarna borde detta kunna lösas, genom att dessa organiseras både träningar och marschprov ute i landet. Även en annan sak var anmärkningsvärd säger han.

– Snart kan vi inte längre rekommendera sommarkänga M90 för nijmegendeltagare, utan istället förordra användning av privata kängor.

Vädret var gynnsamt liksom föregående år. Det var mest mulet och en del regn, men temperaturen höll sig mellan 18–25

NIJMEGEN

Nijmegenmarschen anordnas vecka 29 varje år i Holland. Det är en marsch om fyra mil per dag, fyra dagar i sträck på hårt underlag om du ska gå militärt. För detta krävs mycket träning inför marschen. Rekommendationen är 40 mil där sträckorna ska vara över tre mil per gång. Ett marschprov om 2 x 4 mil bör också ha genomförts.

Mer om marschen kan du läsa på www.forsvarsutbildarna.se

Svenska kontingenten startar uppmarschen fjärde och sista marschdagen.

Så här tyckte tre av deltagarna om årets marsch

Patrik Jonsson, 24 år, gjorde lumpen på P10 i Strängnäs 2003/2004 vid Livkompaniet, nu med i Försvarsutbildarna.

Margareta "Maggan" Byström, 41 år stabsassistent vid Göteborgs Södra Hemvärnskompani.

Mathias Andersson, 20 år, tillhör marschgruppen Legionen. Är aktiv som ungdomsledare inom Försvarsutbildarnas ungdomsavdelning i Upplands Väsby.

Går för vilken gång i ordningen?	Går för första gången.	Går för femte gången. Gick första gången 2003.	Går för första gången.
Vad var bäst/roligast med årets marsch?	Det bästa är allt runt omkring som gemenskapen, folkfesten. Även självkändedom – man lär sig sina gränser.	Bäst i år var det svala vädret. Att jag slapp skador var också bra.	Bäst var att ha klarat marschen! Även alla mäniskor, gemenskapen och att man struntar i vilken grad folk har och så vidare.
Vad var sämst/jobbigast?	Sämst var ångesten måndag kväll. Skulle alla förberedelser verkligen räcka för att ta sig i mål?	Sämst var uppmarschen dag fyra för att man blev ståendes väntandes vid hedersläktaren en lång stund.	Sämst var att maten i campen då och då var ganska dålig.
Skulle du hellre gå i grupp?	Går helst enskilt. Gör det för att utmana mig själv.	Trivs väldigt bra med att gå enskilt. Kan lägga upp sträckorna hur man vill och ta rast när man själv vill.	Jag vill gärna gå i grupp igen, det var jättekul! Vi var den ena av de två svenska grupperna. Vi har varit sex personer som tränat ihop vid ett antal tillfällen med kapten Bo Johansson som vår gruppchef.
Går du i privata kängor eller M90-kängor?	Jag går i privata kängor, Lundhags Ranger Mid.	Gått i sommarkänga M90. Fungerar bra för mig. Dock hört att några haft problem här nere med dem.	Gått i sommarkänga M90. Fungerar ok.
Går du igen?	Jag går igen om jag blir utmanad igen. Blev utmanad i år av kompisén Ivan Ragell.	Går självklart nästa år. Min sambo Anders Andersson har gått hela 31 gånger!	Tänker gå marschen en gång till. Kan också tänka mig att vara cykelordonnans något år.

grader under dagarna. Detta gynnar förstås alla gångare då en högre värme skulle gjort att fler mårde dåligt. Med värmen kommer värmeslag, vätskebrist, saltbrist och fler blåsor under fötterna.

INSTÄLLD MARSCH 2006

År 2006 ställdes marschen in efter en dag på grund av den extrema hettan som då var mer än 40 grader i skuggan. Två deltagare avled och ett fyrtiotal fick intensivvård det året.

I år deltog totalt 269 svenskar, varav 26 kvinnor. Drygt 150 tillhörde hemvänet eller någon frivillig försvarsorganisation. Bland övriga nämns 57 yrkesofficerare, 30 yrkesofficersaspiranter samt 10 reservofficerare. Av 269 startande var hela 170 förtagångare. Ett tjugotal funktionärer fanns också på plats liksom Östergötlands hemvärnsmusikkår. Av de startande 269 bröt 21 stycken. 39 000 startande totalt i Nijmegenmarschen. □

Rikshemvärnscheferna Roland Ekenberg, Sverige, och Jan S. Norgaard, Danmark, inspekterar marschen vid en rastplats.

PETER NILSSON, FRO:

- Hemvärnet måste komma in i matchen

Peter Nilsson är Frivilliga radioorganisationens (FRO) generalsekreterare. Det är han som ska leda organisationens arbete med att få hemvärnets ledningsfunktioner att stämma med övriga Försvarsmakten.

TEXT & FOTO: RICHARD KJAERGAARD

■ – Nu ska hemvärnet jacka in sig i de ledningssystem som man tidigare stått utanför, säger Peter Nilsson.

Han har bred kunskap och vet vad han talar om. Han arbetade tidigare som yrkesofficer i 25 år vid signalregementet S 3 i Boden.

FRO har fått på sin lott att ansvara för ledningsplatsutbildningar, informationssystem, sambandssystem och ledningsmetodik. Utöver detta även IT-säkerhet och signalskydd samt telekrigföring inom hemvärnet.

– Ibland har organisationerna kört likvärdiga utbildningar parallellt. Detta kostar alldelvis för mycket i en allt mer krympande försvarsmakt och hemvärn, säger Peter Nilsson.

FUNGERA DYGNET RUNT

Han anser också att det är viktigt att målet med stabskoncepten gäller det skarpaste av alla lägen, kriget.

– Funkar en stab i krig så funkar den i andra beredskapslägen också. Det är viktigt att vi inriktar oss på att kompani- och bataljonsstaberna ska kunna fungera 24 timmar om dygnet.

Därför är det viktigt att ha egen god tillgång på ersättningspersonal. För någon avlösningspersonal från något annat förband går det inte att räkna med i ett skarpt läge, säger Peter Nilsson.

Men den största utmaningen för FRO är att ta fram professionella stabskoncept för hemvärnet.

Nu gäller inte enbart signaltjänst med en enkel RA 146.

Redan nu har FRO färdiga sambandsystem till förfogande för hemvärnet. Samarbetet med Ledningsregementet tycker Peter Nilsson är mycket givande.

FRO har även påbörjat ett brent arbete med att föra in datorer inom hemvärnets staber.

Peter Nilsson: Funkar en stab i krig så funkar den annars också.

– Överblivna datorer står och samlar damm. Visserligen är de av äldre typ men kan lätt modifieras så att de kan tjänstgöra fem år till i hemvärnet. Tyvärr är de flesta inte bärbara. Digitala kartor introducerades redan 1999 i Försvarsmakten. PC-Dartsystemet (skriftligt radiosystem) började så smått att komma ut vid hv-staberna 2004. För att använda dessa system så behöver vi en mängd datorer ut till förbanden, säger Peter Nilsson.

VATTENTÄTA SKOTT

FRO:s huvudmannaskap gäller framförallt ledningsfunktionerna på kompani- och bataljonsstaberna i hemvärnet. Men även signalisternas utbildning ska samköras.

– Har vi en kurs i signalering så viger jag cirka hälften av platserna åt övriga frivilligorganisationer. Tidigare har kurser genomförts utan att de olika kurscheferna och organisationerna samverkat. Det har varit lite av vattentäta skott.

Detta hoppas Peter Nilsson nu ska förändras grundligt.

OLIKA SYSTEM

FRO arbetar också med att ta fram billiga och lättbegripligare sambandssystem. Man tittar främst på den civila marknaden. Genom att många hv-kompanier köpte in ICOM-apparater i brist på bland annat tilldelning av "benfickeradion" RA 135, så uppstod ett vakuum. När olika kompanier och hemvärnsbataljoner sammanfördes så kunde de inte kommunicera med varandra. De hade köpt olika civila sambandsystem.

FRO följer även införandet av Rakel hos blåljusmyndigheterna.

– Vi får se om systemet passar just för hemvärnets behov. Förhoppningsvis testas det ordentligt innan det ska ut på förbanden och användas skarpt. Vi kommer då att stå för utbildningen, säger Peter Nilsson. □

Vid ingången till Borgmästarhuset i Kolín.

Ovationer för Kmoch på svenska

Hemvärnsmusikkåren i Uppsala deltog för andra gången i musikfestivalen "Kmochuv Kolín" i Tjeckien. Sedan 1962 arrangeras festivalen varje år för att hedra minnet av tonsättaren och dirigenten Frantisek Kmoch (1848–1912). Den pågår i staden Kolín under tre dagar i mitten av juni.

■ Kåren består i dag av drygt 50 aktiva musiker av båda könen i åldrarna 20 till 73 år. Medlemmarna kommer från hela Uppland. Sedan musikkåren godkändes för spel utomlands samt i statsceremoniella sammanhang har den deltagit vid högvaktsceremonier varje år.

Syftet med resan till Tjeckien var dels att förstärka musikkårens kompetens, dels att öka den sociala sammanhållningen. Ett syfte var även att sprida kunskapen om svensk musik och då särskilt svensk militärmusik.

BREDA PENSELDRAG

Programmet var av varierande slag med deltagande av professionella orkestrar, amatörorkestrar, ungdomsorkestrar och militära musikkårer. Orkestrarna genomförde för åskådarna en resa med breda penseldrag och framträddé var och en med sin orkesters kulturella och musikaliska sär_art. Totalt deltog cirka 30 musikkårer med 800 musikanter. Festivalen besöktes av mellan 15 000 och 20 000 åhörare. Förutom Hv MK Uppsala deltog blåsorkestrar från Holland, Ungern, Slovakien och Tjeckien.

Den röda tråden i uppsalakårens spelning var den svenska musiken. Programmet innehöll bland annat: I Täten (Rydberg), Calle Schewens Vals (Taube), The Midnight Sun Will Never Set (Jones) och Enköping, Enköping (Kmoch).

Musiken mottogs mycket positivt av publiken med stående ovationer vid flera tillfällen. Speciellt "Enköping- Enköping" till Kmochs marsch "Kolíne Kolíne", som framfördes sjungande, gjorde stor succé. Kårens klarinettist Arne Arnesen har specialskrivit texten.

KÄNDÉS STARKT

Hv MK Uppsalas deltagande i festivalen var sannolikt det mest framträdande och uppskattade inslaget. Såväl den stora publiken som festivalledningen var mycket glada för musikkårens deltagande och för det sätt på vilket musikkåren bidrog till det samlade resultatet. Detta framfördes vid ett flertal tillfällen och kändes starkt i personliga möten och inte minst genom det genomsvar som musikkåren fick från publiken.

Succén i Kolín hade inte varit möjlig om inte tre förutsättningar funnits. Dessa är ledarskapet, det musikaliska kunnandet

och den goda sammanhållningen. Kårchefen, Bo Sandberg leder på ett konsekvent och tydligt sätt. Förtroendet för honom är stort. Samma sak gäller för dirigenten, Niclas Blixt.

MUSIKALISK HELHET

Det musikaliska kunnandet inom musikkåren är också högt. Spelglädjen är påtaglig. Flera av medlemmarna har lång erfarenhet av att spela på professionell nivå. Förmågan att få ut det bästa av var och en och sammanfoga detta till en musikalisk helhet är musikkårens största styrka. Stämningen präglas av genuint kamratskap, öppenhet och välkommande. Lagkänslan är påtaglig och alla är en del oavsett ålder och ställning.

Musikkåren har inbjudits att delta på nytt nästa år. Informella kontakter har även tagits för ett utbyte med Holland. Det måste noteras att Hv MK Uppsalas deltagande i Kmochuvfestivalen Tjeckien 2008 ger positiva effekter för Sverige och Försvarsmakten.

JAN-ERIK NORDBERG
CHEF UPPLANDS-
OCH VÄSTMANLANDSGRUPPEN

Vi har varit i dödens närhet

Första grundkursen i själavård gav åtta präster en introduktion till fältarbete i hvbataljoner.

■ Margaretha Brinkeback, till vardags präst i Vindeln, tar i med Blott en dag, ett ögonblick i sänder, vilken tröst, vad än som kommer på!

Psalmen är inledningen till det korum hon leder under hemvärnets första grundkurs i själavård anordnad av Försvarsets personaltjänstförbund. Plats: Halmstad garnison. Målet är att ge de deltagande prästerna en grundläggande utbildning för den nya befattningen pastor i hvbataljona.

Vad är det viktigaste för en pastor i en bataljon? Kurschefen och prästen Peter Mårtensson menar att det är förtroende.

– Förtroende byggs genom möten. Pastorn ska röra sig ute på kompanierna och plutonerna, säger han.

Ett utmärkt tillfälle till denna rörlighet är, menar Peter Mårtensson, den utbildande uppgift pastorn också har. Förbandets befäl och soldater ska veta vad krisstöd och kamrathjälp är. Under denna ingress till övningen eller i ett skarpere läge striden ska pastorn etablera relationer med så många som möjligt.

GIDEON INSPIRERAR

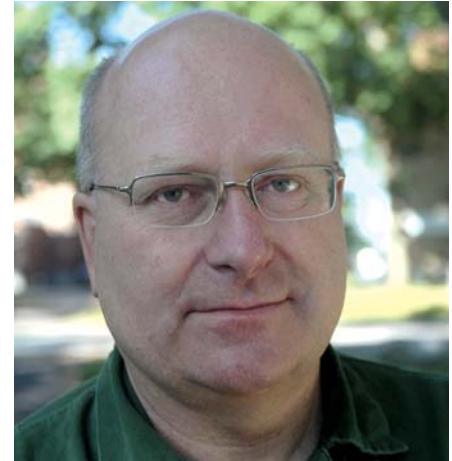
Pastorn ska också, om FM:s personalvårdsreglemente från 2003 tillämpas, arbeta fram ”underlag för själavårdens ledning; genomföra korum, minnesgudstjänster och andra kyrkliga handlingar; genomföra enskild själavård och utbilda i folkrätt”. Detta är rader i ett reglemente som kräver sin man eller kvinna.

Margaretha Brinkeback har 21 års erfarenhet som präst i Svenska kyrkan. När hon leder korumet på Halmstad garnison med kamraterna på kursen är det inget nytt för henne. Hon har varit anlitad av FM tidigare och ordnat ett korum där 96 beväringar gavs tillfälle att vara med. 96 slöt upp ute i skogen. Det blev psalmer och vad skulle hon prata om?

– Det blev en historia ur Gamla Testamentet om Gideon som enligt texten gavs

Margaretha Brinkeback ger beväringar bra historier.

Peter Mårtensson håller på tystnadsplikten.

uppdraget av Gud att rädda Israels folk från Mideaniternas sjuåriga tyranni. Gideon fick en gudsuppenbarelse att leda kriget mot förtryckarna.

Saken var bara den att Gideon inte hade någon militär erfarenhet.

– Det tog Gud ingen notis om. Så Gideon samlade 32 000 man. Den mideanitiska hären räknade 133 000 man. Nu tyckte Gud att 32 000 var alldelvis för många, så Gideon fick säga åt de rädda att ta ett steg bakåt, varefter han hade 10 000 soldater. Men även det var för många. Det hela slutade med att Gideon och 300 man krossade förtryckarna.

Detta var en historia som föll 96 soldater på läppen under ett korum i skogen.

Margaretha Brinkeback menar att hon och kamraterna på kursen som alla är prästvigda, har en erfarenhet som gör dem skickade att möta stridens krav:

– Vi har erfarenhet av att vara i dödens närhet. Vi är det varje vecka, säger hon.

Just som det ska vara. Det du är bra på civilt är du också bra på i det militära.

PISTOL INGA PROBLEM

En fråga som eleverna på kursen har att ta ställning är tjänstevapnet. Under veckan på Halmstad garnison får de skjuta skarpt.

– Övningen var till stor del till att prova på pistol 88, ak 4 och ak 5. Man hade också möjlighet att prova skyddsväst, stridssele och hjälm. Några av deltagarna hade god skjutvana, för andra var det första gången. Samtalens efter skjutningen var livliga. Man kunde konstatera att utan någon slags

beväpning är prästens möjligheter att agera och förflytta sig starkt begränsade. Flertalet lutade nog åt en beväpning för prästen med pistol, säger Peter Mårtensson.

Behovet av själavårdare har alltid funnits i hemvärnets bataljoner. Nu kommer de första prästerna och de ska vara placera-de vårterminen 2009.

– Vi behövs. Ta till exempel ett eftersök av en försvunnen 25-åring. Gruppen som hittar hans döda kropp var kamrater till honom. Vi stödjer vid en sådan situation, säger kyrkoherde Per Jennqvist från Alfta.

MELLAN FYRA ÖRON

Här praktiseras han de fyra h:na. Håll i (kroppskontakt). Håll i (dryck och mat). Håll tyst (lyssna). Håll ut (lyssna på upp- repningar).

– Vi har en fri roll. Vi får och ska ta initiativ givet tillfället. Vi ska ha omdöme och inlevelseförmåga. Vi ska se framåt och förstå konsekvenserna av våra handlingar, säger han.

Peter Mårtensson lägger till:

– Det blir alltid konflikter. Då ska vi kunna fråga bataljonschefen om han har två minuter. Då ger vi honom vår vinkel på konflikten. Chefen är inte betjänt av att bara ha ja-sägare omkring sig.

Liksom i det civila har bataljonspastorn tystnadsplikt. Det ger honom eller henne en särställning i bataljonen. Det sagda stannar mellan fyra öron.

Kongo-svenskarna på museum

Ett av de viktiga uppdragena för FN-bataljonen var att skydda och utspisa 40 000 flyktingar ur Baluba-stammen i Kongo 1961–62. Här dagslånga matköer under regnperioden.

FOTO: LARS BRINK

■ Efter mer än femtio år får utlandsstyrkan en egen utställning på Armémuseum i Stockholm. En basutställning som kan uppdateras efterhand som insatserna avslutas, eller kanske ännu pågår. En allt ökande andel av hemvärnspersonalen har erfarenhet av utlandstjänst. Armémuseum blir därmed eniktig replipunkt vid Stockholmsbesöket.

Uppbyggnaden är påbörjad. Den 18 april invigde man en minutställning, som handlar om den mest dramatiska insatsen, Kongo-operationen 1960–64, den hittills enda insats där den svenska styrkan har varit indragen som stridande part, det man benämner fredsframtvingga.

Med hjälp av delvis unika filmer, föremål från Kongo liksom den svenska bataljonens utrustning belyses kortfattat hur man löste de olika uppgifterna. Handteringen av cirka 40 000 flyktingar ur balubastammen, perioder av direkta strider mot utbrytarstaten Katangas gendarmeri och legosoldater, Dag Hammarskjölds förolyckande, för att nu nämna några av de mest kända händelserna, återspeglas i koncentrat.

DE SOM VAR MED, nu i en aktiv veteranförening, Kongoveterarna, deltog vid invigningen som förrättades av tjänsteförätande museichefen, Eva-Sofi

Ernstell. Några av de redan då uppmarksammade FN-soldaterna syntes i skaran, bland dem dåvarande plutonchefen i tolfta bataljonens tredje kompani, 1961, Inge Kamstedt, känd för ett kamratligt och samtidigt effektivt ledarskap.

Påpassligt presenterades vid tillfället en bok om den kanske mest kände av dem alla, Stig von Bayer: *Bwana Kabamba – Svensk FN-officer bland kannibaler och minor, Kongo 1949–1964*. Boken utkom i USA redan 1964 under titeln *Trouble-Shooter for Peace* av krigskorrespondenten David Hymoff. Christian Braunstein, överstelöjtnant och välkänd försvarsantikvarie har översatt, bearbetat och redigerat boken för svensk publik.

STIG VON BAYER hör till dem vars erfarenheter kommit till godo för svenska och internationella hjälpsorganisationer, FN-organ, Röda korset ända in i vår tid. Goda språkkunskaper (von Bayer hade som pojke missionärsbakgrund i Kongo), och en synnerlig bredd som FN-officer, ofta av de mest dramatiska och livsfarliga slag, bildade grunden för en personlig insats, värd att hjälteförklaras, om sådant tillåts i vår tid.

Christian Braunstein insåg snabbt bokens blottor och tidsbundenhet till 1960-talet. Samarbetet med Stig von Bayer intensifierades och med hjälp av

huvudpersonens rika bild- och dokumentarkiv tog boken en helt ny form. Dess amerikanska äventyrsanslag nedtonades, verkligheten hyperdramatiska Kongo är tillräckligt och framställning-

en har fått ett heltäckande och värhållat biografiskt innehåll. Dessutom synnerlig bildrik.

REDAKTÖREN hade inte behövt använda ”kannibaler och minor” i den nya titeln, även om von Bayer har hanterat bådadera. Denna bok är ingen färskvara för enbart äventyrsläsare, den har ett bestående historiskt värde och är ett minnesmärke över en av de svenska FN-soldaterna av den första generationen. Må den stå i varje försvarsväns bokhylla.

LARS BRINK

REDAKTÖR: Christian Braunstein
TITEL: : *Bwana Kabamba – Svensk FN-officer bland kannibaler och minor, Kongo 1949–1964*.
FÖRLAG: Kavanda AB

Uppgrävt om hemvärnspotatis

■ En journalistkollega på mässan Nordiska Trädgårdar tipsade om ”Hemvärnspotatis” som såldes i en monter.

Potatisen har marknadsförts sedan andra världskriget av engelska hemvänet (Home Guards). Sorten ger en tidig och god skörd och bör inte lagras, vilket passade bra under krigsårens mattranso-

nering. Som en kuriositet kan nämnas att det engelska hemvänet avvecklades före krigsslutet. Motivering: Invasionstrisk förelåg inte längre. Men det svenska hemvänet fick 1945 förtroendet att fortsätta.

TEXT & FOTO:
HANSEMAN CALÅS
T F POTATISKRAMARE

Sverige fortfarande värt att försvara

De pengar svenska folket satsar på försvaret går till deltagande i mer eller mindre tvivelaktiga krigsoperationer utomlands i stället för till det fosterlandsförsvar vi behöver för att kunna sova gott.

■ **JUST NU PÅGÅR** ett väldigt kattrakande om försvaret. Men debatten är så perspektivlös, kortiktig och kidnappad av sär-intressen att de långsiktiga behoven försvunnit ur sikte i den verbala krutröken.

Som liten nation behöver Sverige ett folkligt förankrat, värnpliktsbaserat försvar med förmåga att avskräcka presumtiva fiender och avvärja eventuella hot, ett försvar som har som uppgift att just försvara Sveriges land och folk.

Med ett sådant avskräckande försvar blir det långsiktiga perspektivet självklart viktigt än utpekatet av aktuella hotbilder vilka ju kan växla från en säsong till en annan och variera med ideologin hos dem som gör själva hotbildsanalysen.

Ett sådant defensivt försvar måste dock, för att vara trovärdigt, kompletteras med en utrikes- och säkerhetspolitik som utgår från folkrättens och FN-stadgans förbud mot anfallskrig och betonar den nationella suveräniteten som grundsten för umgänget stater emellan.

Vi bör därför hålla fast vid vår alliansfrihet så att vi inte tvingas i i folkrättsvidriga militära ope-

rationer som riskerar att öka hoten mot vårt eget land (exempelvis i form av terroristattentat eller liknande). Vi bör aldrig glömma att den i dag så förkärrade neutraliteten – trots skönheitsfläckar och kompromisser – bidrog till att hålla Sverige utanför krig i nära 200 år.

FOTO:ISTOCKPHOTO

På den internationella arenan måste vårt land åter bli en självständig röst som tjänar mänsklighetens behov av fred genom att förespråka nedrustning och förhandlingar i stället för krig som konfliktlösningsmetod samt genom att vägra delta i sådana militärinsatser som även om de kallas ”fredsbevarande” bara är en form av moderna kolonialkrig (typ Afghanistan).

OM MAN DÅ granskas den politik som nu förs kunde kontrasten inte vara mer släende. I prak-

tiken står vi i dag utan militärt försvar av landet. I stället för ett värnpliktsbaserat folkförsvar håller vi på att få en professionell yrkesarmé inriktad på internationella uppdrag. De pengar svenska folket satsar på försvaret går alltså till deltagande i mer eller mindre tvivelaktiga krigsoperationer utomlands i stället för till det fosterlandsförsvar vi behöver för att kunna sova gott om natten.

Ja, avvecklingen av det svenska invasionsförsvaret förefaller rent av genomförd i syfte att tvinga fram ett svenska Nato-medlemskap. Hur skall Sverige annars kunna försvara sig, är ju det bestickande argument som våra Natoforespråkare och neutralitetsbeläckare brukar framföra.

NEUTRALITETEN har kastats över bord och alliansfriheten förvandlats till en chimär i och med att Sverige nu är nära samarbetspartner till Nato och dessutom medlem av en union med gemensam utrikespolitik och drömmar om ett gemensamt försvar.

Ju mer Sverige uppger sin traditionella alliansfrihet och deltar i olika militära operatio-

ner ute i världen, desto mer ökar också risken för att dessa konflikter ”spiller över” till vårt land. Det är ingen slump att stora terroristattentat drabbat Spanien och Storbritannien. Det är tvärtom en följd av dessa länders deltagande i Irakkriget. Och jag menar att det är direkt oansvarigt att utsätta oss för de ökade risker som deltagande i västvärldens imperialistiska krigsföretag innebär.

Det råder alltså stor diskrepans mellan den försvars- och säkerhetspolitik som vi skulle behöva och den politik Sverige nu de facto driver.

Hög tid alltså för medborgarna att göra sin röst hörd! Det vi behöver påminna våra maktihavare om är att Sverige fortfarande är värt att försvara.

MARGARETA ZETTERSTRÖM

Margareta Zetterström debuterade 1977 med boken Erik Blomberg. En kämpande intellektuell. Hon hade då sedan 70-talets början varit verksam som frilansskribent, framförallt som litteraturkritiker (först i Bonniers Litterära Magasin och Arbetarbladet, där efter i Arbetet och LO-tidningen).

Dimensionera hemvänet för pandemier

■ **VAD SKULLE** en pandemi kunna innebära för människorna i vårt samhälle? Riksrevisionens rapport i februari var en bekräftelse på lägets allvar och vår dåliga beredskap. I den nationella pandemigruppens värld ser det inte ut att existera några speciella säkerhets- eller ordningsproblem vid en pandemi.

Försvarsmakten är inte utbildad eller dimensionerad för att möta de mycket allvarliga ordningsproblem som snabbt och samtidigt kan uppstå över hela landet vid en pandemi. Polisens resurser kommer inte att alls att räcka och reservpoliserna inne-

bär en förstärkning med bara ungefär tio procent.

Vi har från vårt kompani i olika skrivelser riktade till försvarsutskottet och riksdagspartierna påtalat detta hot. Vi har även haft en del muntliga kontakter med rikspolitiker och upplevt att det nog finns en insikt om pandemihotets realitet och allvar, men det behövs handling, så därför kommer vi nu med detta initiativ. Vi har konkreta och genomförbara idéer om hur säkerheten och ordningen vid en pandemi radikalt skulle kunna förbättras. Vårt förslag skulle också radikalt förstärka den na-

tionella säkerheten till en relativt sett mycket låg kostnad.

För att klara skyddet av sjukvård och medicinförsörjning vid en pandemi behövs en organisation med ungefär 100 000 soldater, vilket är ungefär fyra gånger mer än vad dagens sargade hemvärn har på sina listor.

I SVERIGE finns ungefär 116 sjukhus, 1100 vårdcentraler och 900 apotek. Vi räknar med att ett sjukhus kväver två gånger fler soldater för skydd än en vårdcentral så vi får $2 \times 116 = 232$ bevakningsobjektsenheter.

För att skydda ett objekt räk-

nar vi här med att det behövs sex soldater per skift och fyra skiftlag för att nå den uthållighet som en pandemiperiod på någon månad kan kräva.

Vi får således $(232+1100+900) \times 24=53\,568$ soldater. Detta är sannolikt lågt räknat, för även om vi skulle dimensionera enligt detta så kommer en del soldater att själva bli sjuka och andra tvungna att ta hand om anhöriga och ytterligare en del kanske har civila jobb som måste prioriteras.

**SVANTE LEJON
ÖVERTORNEÅ NORRA
HEMVÄRNSKOMPANI**

Sluta skrämma bort soldaterna

■ Nu är det dags att våra högre befäl inom hemvänet börjar tänka efter hur de gör saker och hur de lägger fram saker för sina bataljoner och kompanier.

Att gå in och peka med hela handen på en kompanistämma och tvinga soldaterna till att byta kompani ger en besk smak i munnen. Att de sedan ignorerar alla soldater som har gjort sitt val och inte erbjuder dem någon verksamhet gör ju bara att missnöjet växer.

I VÄRT KOMPANI fick vi veta att kompaniet skall omvandlas till ett insatskompani. De som inte var intresserade av att bli insatssoldater erbjöds plats i de två andra kompanierna inom bataljonen, det ena är baserat nio mil norrut och det andra tio mil söderut.

Av förstaeliga skälså var det inte så många som ville byta till något av dessa två kompanier, bland annat på grund av avstånden men även på grund av att båda dessa kompanier arbetar på ett helt annat sätt än vad vårt kompani har gjort de senaste åren. Intrycket som gavs av bataljonschefen var att om inget av dessa tre val gjordes så var det mer eller mindre bara att lämna in och sluta.

Tråkigast av allt är dock att de

FOTO: ISTOCKPHOTO

"Intrycket som gavs av bataljonschefen var att om inget av dessa tre val gjordes så var det mer eller mindre bara att lämna in och sluta."

som anmälde sitt intresse för att bli insatssoldater inte har fått någon information om vad som händer och sker inom kompaniet och med den nya organisationen.

DET HAR NU snart gått sex månader och inte ens de som är befäl inom kompaniet har fått någon egentlig information om hur insatskompaniet och den nya insatsplutonen ska organiseras eller vilka som ska få vilka positioner.

Under denna tid har varken

plutonchefer eller ställföreträende kompanichef utsetts och det finns därför ingen som kan organisera de nya grupperna och informera soldaterna om vad som händer.

Vi fick en kallelse till en kompaniovning i maj och denna övning hade det längsta deltagarantalet någonsin på vårt kompani. Om bataljonschefen i praktiken upplöser kompaniet och det sedan inte kommer någon information gör ju knappast att folk blir motiverade att närvara på övningar.

EN OMORGANISATION får inte gå till på detta sätt, vi förlorar ju alla soldater. Ska vi kunna konkurrera med allt annat som kräver soldaternas tid så är det bäst att vi börjar involvera dem mer, ge information om vad som händer och det är ännu viktigare i svåra tider som dessa.

Snälla högre chefer inom hemvänet, studera hur det fungerar inom andra organisationer som består av frivilliga. Om vi inte behandlas på ett bra sätt och med respekt så slutar vi. Om inte cheferna på kompaninivå och uppåt börjar agera nu så kommer organisationen inte att kunna fullgöra sina uppgifter inom några år.

PATRIK PERSSON

REPLIK: Lejon extrapololerar igen

■ Svante Lejon har åter igen påtalat behovet av en ”milis” bestående av 100 000 hemvänsoldater om Sverige skulle drabbas av en omfattande pandemi.

Han underkänner Socialstyrelsens experters ”bagatellisering” i frågan, och jag ifrågasätter hans sätt att lägga i munnen på mäkarna Wahren, att det skulle utbryta total anarki i ett sådant skede. Varför skulle den hälft av befolkningen som inte är sängliggande, ägna sig åt total anarki, utföra angrepp på apotek, vårdcentraler och lasarett?

I Lejons trakter har det historiskt förekommit fanatiska sekter

typ Korpela-rörelsen., men den typen av verksamhet gissar jag inte finns längre, om nu inte Lejon själv ställer sig upp och predikar om ”Guds straff” och att hemvänet skall straffa och ställa till rätta. Jag gissar att det även i Övertorneå uppstår en förstämning, kanske ilska hos befolkningen om hemvänet i ett sådant skede uppträder som beväpnade soldater i stället för att hjälpa till där det behövs.

EN FRÅGA DIREKT till Lejon: Har du mandat från befolkningen i Övertorneå (eller ditt eget huvudkompani) att uttrycka ditt på-

FOTO: ISTOCKPHOTO

städda behov av väpnade insatser i trakten vid en pandemi?

Några saker delar jag helt med Lejon, och det är att en omfattande pandemi i Sverige, skulle vara en svår belastning på samhället, liksom att hemvärens numerär behöver ökas – men inte för att brukas med de metoder han förespråkar.

JAN ANDERSSON
ESKILSTUNA

Certifiera vapenkontrollanter på kompanierna

■ ATT GENOMFÖRA baskravet för vapen är möjligt men det är grundtillsynen, GT, som försvårar.

Som läget är i dag ska GT genomföras av vapentekniker, som regel i samband med övning. År GT ej genomförd kan ej baskravet genomföras och det hela slutar med inlämning av vapen. Då är risken stor att det blir total inlämning, individen slutar!

ATT LÅNA VAPEN till övning är en omfattande procedur eftersom man inte vet hur många som kommer till övningen och därmed hur många vapen som behövs. Transport, förvaring och inskjutning kräglas till.

Då vi i dag har problem med rekrytering är det desto viktigtare att vi behåller den personal som redan finns.

Vi utbildar inom egna led i dag till många funktioner. Förarbevis, skjutinstruktör, befälsutbildning, intro, NBC, skydds-vakt, sjukvård, personal, rekrytering. Befälen har ansvar för vapennycklarna. Vi har strängt taget bara ett område kvar, teknisk kontroll av ak 4B.

FÖRSLAGET ÄR: 1–2 man per kompani utbildas på ak 4B (senare pistol 88) och certifieras som kontrollant. I vår bataljon får vi då 3–6 man att tillgå. Vad vinner vi då?

Det blir mycket lättare att genomföra GT på hemmaplan vid tidpunkter som passar flera.

Dessa personer behöver ej heller benämñas vapentekniker, utan kan heta till exempel instruktör med vapenbehörighet, vapenkontrollant eller något annat lämpligt.

Detta borde också i längden bli billigare än att köpa tjänsten utifrån.

CHRISTER AXELSSON
KOMPANICHEF
STF. ÄLVDALS KOMPANI

I dialogen är allas mening lika viktig

■ HEMVÄRNET konkurrerar i dag med många andra verksamheter om mäniskors intresse och det är dessutom en samhällstrend att mäniskor engagerar sig mindre i ideellt arbete. Detta är känt för föreningar och politiska partier men även för frivilligförsvaret.

När det gäller hemvänet så som ett militärt förband så är vi naturligtvis helt beroende av personal som vill delta på ett långsiktigt och organiserat sätt.

EFTER DET att vi har rekryterat personal så gäller det ju att försöka behålla denna under många aktiva år. Då är det många saker som är viktiga såsom bra ledarskap, bra övningar, god kamratsskap etcetera. För att skapa delaktighet och för att bibehålla engagemang och motivation är det viktigt att personalen verklig känner att de har inflytande och påverkansmöjligheter.

"Det är avgörande att dessa två vägar inte blandas ihop så att inte hemvärns-soldaten upplever att de frågor som skall vara föremål för medinflytande avhandlas av en chefsgrupp bakom stängda dörrar."

Här kommer hemvärens medinflytandesystem in i bilden. Medinflytande inom hemvänet skall utövas inom de organ som finns; hemvärnskompanistämma, hemvärnskompaniråd, hemvärnsbataljonsråd och hemvärnsråd. För hemvänet i hela landet utövas ju medinflytandet av riks-

hemvärnninget och rikshemvärnsrådet.

Medinflytandet inom hemvänet skall syfta till delaktighet och ökad motivation hos alla hemvärnssoldater. Soldaternas kunskaper och idéer skall aktivt tas tillvara.

MEDINFLYTANDET präglas av dialog och diskussion där alla hemvärnssoldaters mening är lika värdefull oberoende av befattning eller militär grad.

Hemvärens chefer som i kraft av befattning är självskrivna ledamöter och ordförande i olika råd och vid stämmor har ett stort ansvar för att detta system skall fungera. Det är grundläggande att kompani- och bataljonchefer har förmåga att skilja på det som skall behandlas i linjeorganisationen och de frågor som skall tas upp för dialog och diskussion i medinflytandesystemet. Det är avgörande att

dessa två vägar inte blandas ihop så att inte hemvärnssoldaten upplever att de frågor som skall vara föremål för medinflytande avhandlas av en chefsgrupp bakom stängda dörrar.

ENLIGT FÖRSVARETS Författnings-samling (FFS) så är de frågor som skall behandlas av medinflytandeorganen hemvärnsförbundens ekonomi, organisation, personal, utbildning, fredsugifter, materiel och lokaler.

Medaljären och liknande frågor är viktigt att behandla i de olika råden men vi får inte glömma att det kanske är än viktigare att ta upp utvecklings- och framtidsfrågor och inte minst ta aktiv del i det nu pågående politiska påverkansarbetet som är avgörande betydelse för hemvärens framtid.

JAN ANDERSSON,

LEDAMOT

AV RIKSHEMVÄRNSRÅDET

Fortfarande tio år kvar?

■ MED JÄMNA mellanrum har militära och politiska beslutsfattare uttalat sig om hotbilden i Sveriges geografiska närområde. Man har allt som oftast förutspått att det inte kommer att uppstå några militära hot mot vårt land inom minst tio år och att vi därför lugnt kan fortsätta att nedrusta försvaret av vårt territorium för att i stället satsa på deltagande i diverse internationella insatser. Betydelsen för Sveriges säkerhet kan säkert motiveras men ter sig förmodligen något oklar för svensken i allmänhet.

SAMTIDIGT som Sveriges och hela världens blickar riktades mot invigningen av de olympiska spelen i Peking demonstrerade dock Ryssland handgripligen att landet inte längre är intresserat av en position som en andra klassens stormakt utan att man har större ambitioner.

Man visade även att man inte är intresserade av en ytterligare

utvidgning av Nato in i det som tidigare var Sovjetunionen. Kriget i Kaukasus visar dels att Ryssland inte är berett att låta sig irriteras av småstater i landets intressesfär som för en västvänlig politik, dels att man utan att tveka tillgriper militärt våld för att genomdriva sin vilja. Vad vi ser i dag är ett starkt, stabilt och självskärt Ryssland som är berett att göra det överraskande och rätta in småstaterna i Kaukasus i ledet. Vi ser också en västvärld som inte är beredd att göra särskilt mycket åt saken.

Men, kan det invändas, Kaukasus ligger ju långt från Sverige och så länge kriget rasar där är ju allt friid och fröjd hos oss. Visst, det är helt riktigt men vad är det som säger att Ryssland skulle agera annorlunda mot till exempel de baltiska staterna än man just nu gör mot Georgien om ett läge uppstod där man ansåg sig vara tvungen att tillgripa våld för att försvara sina intressen. Inte heller naturtill-

gångarna i Arktis är oomtvistade och kan säkerligen ge upphov till spända lägen om västvärlden och Ryssland inte kan enas om hur man skall fördela rikedomarna mellan sig. Ett nytt kallt krig ter sig inte längre orealistiskt utan tvärt om redan mer som en realitet då USA förmögligen inte är intresserat av att godvilligt tråda tillbaka som den dominande världsmakten.

HUR PASS GOD är då den svenska beredskapen för att möta en snabb försämring av det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde? Svaret är att vi tyvärr inte har någon förmåga att möta något som helst allvarligare hot som riktas mot vårt land. Invasionsförsvaret är med rätta nedlagt men en oklok politik i nedläggningens kölvatten har lett till att vårt territoriella försvar är avskaffat och ersatt med ett hemvärn utan förmåga att göra verkningsfulla insatser. Vår återtagande förmåga är genom nedlägg-

ningen av den allmänna värnplikten utraderad och folkets förtroende för landets försvarsmakt är mycket lågt.

VÅRA POLITIKER och högsta militära ledning kan inte längre sticka huvudet i sanden och lätsas som om inga hot mot vårt land kan uppstå och som om deltagande i internationella övningar skulle kunna bidra till annat än ökade underskott till ingen nytta i försvarsbudgeten. Satsa i stället på att bygga upp ett trovärdigt försvar av det egna territoriet och låt de internationella insatserna stå tillbaka en tid. Inte förrän Sveriges försvar är trovärdigt i vårt eget folks ögon kan det vara trovärdigt i utlandet och inte förrän det är trovärdigt i utlandet kommer det att fylla sin funktion – att trygga landets fred och frihet.

ANDERS KARLSSON
OCH BERTIL KANTOLA
KIRUNA/MÄNNIKÖ

Ingen vinst med att avveckla Hallandsgruppen

■ I FÖRSVARSMAKTENS inlämna-de budgetunderlag föreslås att Hallandsgruppen avvecklas. Halmstads garnison blir kvar, dock eventuellt med vissa förändringar.

I arbetsprocessen med att ”hit-ta” utbildningsgrupper som skall avvecklas användes ett antal urvals faktorer: Störst besparing ger det att ta bort utbildningsgruppensom är enda militära enhet på orten, befolkningsstruktur, rekryteringskraft, avstånd.

BESPARINGAR. Hallandsgruppen har i dag 11 fasta tjänster (tre civila och åtta militära). Personalen är anställd av Luftvärnsregementet och kommer så att vara även om Hallandsgruppen avvecklas, det blir bara andra arbetsuppgifter. Det är rimligt att anta att den utbildningsgrupp (Elfsborgsgruppen i Göteborg) som får överta utbildningsansvaret för hemvärvet i Halland behöver utökas med ett antal tjänster för att lösa denna nya uppgift. Eftersom Halmstad

garnison för övrigt skall finnas kvar kommer kostnader för stödverksamhet att finnas kvar. Kostnader för hemvärvets verksamhet och utbildning kommer med all sannolikhet att öka, eftersom avstånden blir större. Det är vår uppfattning att den eventuella besparing som Försvarsmakten gör genom att avveckla Hallandsgruppen är mycket marginell, om ens någon.

BEFOLKNINGSSTRUKTUR. Halland och då främst kustområdet får anses vara tätbefolkat. Slutsatsen blir att hemvärvet i Halland behövs, i och med att det bor förhållandevis mycket folk i området finns också förutsättningarna för ett starkt hemvärv och därmed behovet av en närliggande utbildningsgrupp.

REKRYTERINGSKRAFT. Som tidigare nämnts kommer Halmstad att vara en av de kvarvarande ”stora” garnisonsorterna i landet, med förhållandevis stor värvningsutbildning. Slutsatsen blir

”Kostnader för hemvärvets verksamhet och utbildning kommer med all sannolikhet att öka, eftersom avstånden blir större.”

att Halmstad och Halland definitivt uppfyller kravet på rekryteringskraft även i framtiden.

AVSTÅND. Utgångspunkten har varit högst 15 mil eller 1,5–2 timmars resväg. Med den utgångspunkten uppfylls urvals faktorn. Ur ett avståndsperspektiv kan hemvärvet i Halland ledas från Göteborg.

Vi har mycket svårt att se logiken i att avveckla Hallandsgruppen då samtliga urvals faktorer, bortsett från avstånd i stället talar för att Hallandsgruppen inte skall avvecklas.

Hemvärvet i Halland är i dag förhållandevis ung, välutbildat och välmotiverat. Vi har en i

jämförelse hög avtalsuppfyllnad och detta till en låg kostnad. Hallands hemvärnssoldater är billigast i Sverige.

DÅ HEMVÄRVET bygger på fri-villighet är det oerhört viktigt att verksamheten håller hög kvalité och att stödet till hemvärnsförbanden och soldaterna är gott. En av de viktigaste framgångsfaktorerna för att uppfylla detta är närheten till och sam- arbetet med utbildningsgruppen Hallandsgruppen och regimentet Lv6.

Tyvärr så tror vi att en avveckling av Hallandgruppen kommer att innebära att många duttiga hemvärnssoldater kommer att sluta, vilket i och för sig innebär att Försvarsmakten i slutändan kommer att spara pengar, men till vilket pris?

LARS T OLSSON,
HALLANDSGRUPPEN

KAY RÖNN,

SÖDRA HVBAT

KJELL-ANDERS JOHANSSON,
NORRA HVBAT

Namnet Hemvärvet står för trygghet och kompetens

FOTO: ISTOCKPHOTO

”Kasta inte ut namnet Hemvärvet ...”

■ BEHÅLL NAMNET Hemvärvet, det är känt, väl inarbetat och tidslost.

Har själv gjort en mindre un-

dersökning på min arbetsplats där jag frågade de yngre killarna vad de tänker och tycker när de hör namnet Hemvärvet, och den mest framträdande synpunkten var att vi ställer upp när det krisar och namnet är positivt fyllt. Majoriteten trodde att hemvärvet liksom det övriga försvaret har förnyat sig. Några har också sett vår utrustning och visste att vi är modernt utrustade på det personliga planet.

Kasta inte ut namnet Hemvärvet, fyll det med innehåll och visa alla det nya, modernt utrustade och kompetenta hemvärvet.

Och om ens vänner skrattar när man berättar att man är med i hemvärvet så är det bara att kontra med att berätta hur det verkligen ligger till.

STOLT HEMVÄRNSSOLDAT

1900-talet är passé

■ Varför bytte dåvarande Krigsmakten någon gång under 1970-talet namn till Försvarsmakten? Förmögligen på grund av att det nya namnet bättre skulle beskriva vad stridskrafterna skulle göra. Man får nämligen inte bortse från att namn och verksamhet gärna kopplas ihop.

VEM TALAR I DAG om ”radiopoli-sen” när en polisbil passerar på gatan? Varför kallas i dag en velocipedryttare för ”cyklist” och hur många lyssnar i dag till Radiotjänsts utsändningar?

Exemplet på hur benämningar moderniseras kan göras hur mycket som helst men i fråga om hemvärvets namn är det mycket trött.

Hemvärvet skall i dag inte bara försvara hembygden. Varför då inte acceptera detta? Förutsättningarna har ändrats.

I dag är de Nationella skydds-styrkorna i praktiken Sveriges territorialförsvar och inte längre bara hembygdens lokala försvar.

Varför då inte kliva in i 2000-talet och visa detta med en ny benämning?

LARS ODRUP

FOTO: ISTOCKPHOTO

”... hur många lyssnar i dag till Radiotjänsts utsändningar?”

POSTTIDNING

Avsändare: Tidningen Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller ALL krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

GEORGIENKRIGET: Dags för försvarets officerare att sluta räkna på nedläggningar

Ryssland har markerat sin inflytelsesfär med Georgienkriget och för Sverige borde den 10-åriga återtagningen och uppbyggnaden av försvaret ha börjat. Kriget är en sådan plötslig händelse som försvarsanalytikern Johan Tunberger pratar om. Professor Stefan Hedlund vid Uppsala universitet och institutionen för euroasiatiska studier ger sin syn på kriget och vad det kan betyda för svenska försvar och intresseområde.

■ Vad vann Ryssland på kriget?

– Mycket. Ryssland har entydigt gjort klart för Nato att hela gamla Sovjetunionens territorium tillhör Rysslands inflytelsesfär. Och detta när européerna som vanligt är splittrade. Utan att européer och USA är överens kommer inget att kunna göras, säger Stefan Hedlund.

Vad tänker du på då?

– Frågan är om Georgien ska få stöd eller ej. Ryssarna räknar med att ingen kommer att våga i Europa eller Nato. Vid Natomötet i Bukarest ville amerikarna inleda medlemskapsförhandlingar med både Georgien och Ukraina. Det stoppade Angela Merkel.

MONOPOL PÅ PIPELINE OLJA

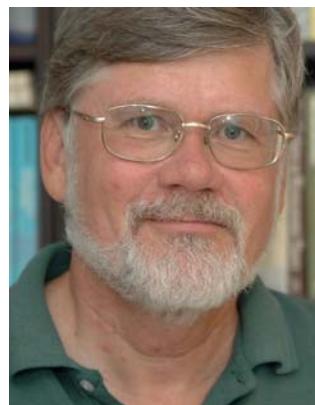
Vad ryssarna gjorde nu var att sätta ner foten?

– Ja. Nu har de gjort klart att de här två regionerna inom Georgien, Abchasien och Sydossetien de facto är besatta och annexerade av Ryssland.

I ett vidare perspektiv, är Georgienkriget en del av en större plan?

– Ja. Nu sätts Tbilisi under press. Genom Georgien går alla livsviktiga pipeline-system. Om inte Nato kan upprätthålla suveränitet så har Ryssland slutgiltigt monopoliserat energitillförseln till Europa, säger Hedlund.

Borde svenska UD ur ett realpolitiskt perspektiv vara försiktig med att fördöma Ryssland?

Stefan Hedlund, östexpert, varnar för ryska ambitioner i svenska intresseområde.

– Nej. Av realpolitiska skäl borde vi ha gjort klart att vi ska stödja Georgien så att vi kan försäkra oss om att det åtminstone finns en rutt olja som inte går genom Ryssland.

På vilket sätt skulle ett sådant stöd ges?

– Genom att låta Georgien bli med i Nato.

Har något land i Europa någon reell möjlighet att säga till om det?

– Ja, eftersom nästan alla europeiska stater är med i Nato.

Skulle en samlad europeisk försvarsförmåga kunnat användas i situationer som i Georgien?

– Inte utan USA.

Ett USA med sämre ekonomi och med väljare som inte accepterar dyra utlandsoperationer i perifera områden, kan det betyda att Europa och EU tvingas sätta upp en egen faktisk försvarsförmåga, tillräckligt stor för att hantera

militära konflikter som Georgien?

– Ja. Amerikanarna kräver det hela tiden, men européerna vägrar.

USA SÖKER STÖD

USA ser väl inget egenvärde i att vara världspolis? De vill väl hellre att Europa och EU klarar sig själva?

– De vill inget hellre än att få hjälp av européerna. De är i desperat behov av uppbackning.

Efter Georgienkriget, finns säkerhetspolitiska spinoffeffekter vid Rysslands västgränser?

– Ja. Nu ökar åter trycket på Baltikum. Ryssarna har aldrig accepterat att Sovjetunionen packade ihop. De har inte accepterat att det finns självständiga stater som Ukraina och Georgien. Jag kan tänka mig att regeringarna i de baltiska staterna är hårt trängda.

Nu har dock Estland, Lettland och Litauen Natomedlemskap.

– Frågan är hur stor den försäkringen är.

Har kriget i Georgien bärning på svenska intressesfär?

– Ja. Svensk försvarspolitik måste äntligen baseras på säkerhetspolitik och inte på finanspolitiska analyser.

Hur tänker du då?

– Det är inte finansministern som ska skriva säkerhetspolitik utan det ska göras av folk som förstår säkerhetspolitik och som avgör vilka militära behov vi har.

Hur ser du på svensk försvars-

politik, att vi ska anpassa oss till läget och kunna bygga upp vid behov?

– Jag tycker den är ohederlig. För tio år sedan sades att om läget förvärras i Ryssland då har vi tio år på oss att bygga upp försvaret. Tio års återtagning. Det som var mest intressant med detta, var att ingen definierade kriterierna, det vill säga när de tio åren skulle börja ticka.

Menar du att de tio åren börjat?

– Ja. De började för många år sedan. Vi har sett hur den ryska krigsmakten rustar upp. Allt som talades om för tio år sedan uppfylldes för flera år sedan. Det är intressant att ingen svensk politiker tar ordet återtagning i sin mun i dag.

Vad betyder det för svensk försvarsretorik?

– Georgienkriget är av den arten att vi kan använda försvarsanalytikern Johan Tunbergers språkbruk. Vi har en ruptur, en plötslig händelse som regeringen måste ta hänsyn till om den har för avsikt att skydda Sverige och svenska intressen.

Försvaret behöver kort och gott mer resurser. Det är dags för officerarna i Försvarsmakten att sluta räkna på nedläggningar och i stället planera det som de är utbildade till, nämligen hur våra stridskrafter ska användas, säger Stefan Hedlund.